

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"ПРОЕКТНИЙ АНАЛІЗ"
для студентів напряму підготовки
6.030504 "Економіка підприємства"
всіх форм навчання**

**Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2016**

Затверджено на засіданні кафедри економіки підприємства та менеджменту.

Протокол № 5 від 23.12.2015 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладач І. Я. Іпполітова

Робоча програма навчальної дисципліни "Проектний аналіз" Р 58 для студентів напряму підготовки 6.030504 "Економіка підприємства" всіх форм навчання : [Електронне видання] / уклад. І. Я. Іпполітова. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 93 с.

Подано тематичний план навчальної дисципліни та її зміст за модулями й темами. Запропоновано плани лекцій, семінарських та практичних занять за двома модулями. Для закріплення знань студентів розроблено індивідуальне навчальне завдання, питання для самостійного опрацювання матеріалу, контрольні запитання для самодіагностики. Подано методики активізації процесу навчання студентів. Визначено критерії оцінювання для поточного та підсумкового контролю знань студентів.

Рекомендовано для студентів напряму підготовки 6.030504 "Економіка підприємства" всіх форм навчання.

Вступ

У нових економічних умовах підприємство, в особі його власників повинно самостійно турбуватися про вирішення тактичних та стратегічних завдань, що постійно виникають. Одним із таких завдань є прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо вибору пріоритетних напрямів інвестування – від оновлення виробництва до технічного переозброєння діючого виробництва. Складність прийняття таких рішень полягає, перш за все, в тому, що таких проектів велика кількість, а кошти на їх реалізацію обмежені. Крім того, для реалізації інвестиційного проекту необхідно ретельно проробити організаційно-економічний механізм реалізації проекту. Тому виникає необхідність у формуванні навичок персоналу економічних служб підприємства щодо опанування методів економічного оцінювання інвестиційних проектів та фінансового управління ними для прийняття найбільш обґрунтованих управлінських рішень.

Опанування навчальної дисципліни "Проектний аналіз" дозволить студентам отримати комплекс знань, умінь і навичок, що необхідні для вирішення складних економічних питань з оцінювання економічної ефективності інвестиційних проектів, та сформувати економічне мислення, а також дослідити, чи відповідають рішення, передбачені проектом, цілям та інтересам не тільки інвестора, а й підприємства, що реалізує проект. Навчальна дисципліна "Проектний аналіз" віднесена до циклу базових професійно орієнтованих дисциплін підготовки бакалаврів за напрямом підготовки 6.030504 "Економіка підприємства".

1. Опис навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна: Проектний аналіз підготовка бакалаврів	Галузь знань, напрямок підготовки, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5:	Галузь знань 0305 "Економіка та підприємництво"	базова	
Змістових модулів – 2	Шифр та назва напряму підготовки: 6.030504 "Економіка підприємства"	Рік підготовки	
Загальна кількість годин: для денної форми – 180 год, для заочної форми – 288 год		4-й	5-й
		Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 год; самостійної роботи студента – 16 год		7-й	9-й
		Лекції	
		34 год	20 год
		Практичні (семінарські)	
		34 год	20 год
	Самостійна робота		
112 год		248 год	
Вид контролю			
екзамен			
Освітній ступінь: бакалавр		4 год	4 год

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання – 61 %;

для заочної форми навчання – 16 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Починаючи вивчати навчальну дисципліну "Проектний аналіз", студенти повинні мати певну базу знань з ряду дисциплін гуманітарного циклу, а з дисциплін фундаментального циклу необхідно прослухати такі: "Економіка підприємства", "Маркетинг", "Менеджмент", "Організація виробництва", "Інвестування", "Економічний аналіз", "Фінансовий аналіз".

Під час відвідування лекційних занять та виконання практичних завдань студенти отримують необхідні знання та практичні навички.

На семінарських заняттях розглядаються та обговорюються найбільше актуальні питання. Значна увага під час вивчення навчальної дисципліни приділяється самостійній роботі студентів. Крім того, у межах дисципліни передбачено написання есе за окремими проблемами та виконання індивідуального навчально-дослідного завдання.

Студент після вивчення навчальної дисципліни повинен

знати:

концепцію проекту та основні положення концепції проектного аналізу;
сутність категорії проектний аналіз, методичні основи проведення аналізу дохідності інвестиційних проектів;
концепцію формування витрат і вигод у проектному аналізі;
стратегічні орієнтири інвестиційного проекту;
особливості реалізації проектів різних типів і видів;
фактори зовнішнього і внутрішнього оточення та перелік учасників інвестиційного проекту;
процес організації управління проектом та проектного фінансування;
сутність життєвого циклу проекту та стадії розробки проекту;
особливості розрахунку проектного грошового потоку;
кількісні та якісні критерії оцінювання та вибору інвестиційних проектних рішень та послідовність оцінювання ефективності проектів;
теорію грошей у часі;
процедури прийняття рішень у проектному аналізі;
особливості визначення різних видів точки беззбитковості проектів;
методи зниження ризику залежно від їх виду та інструменти управління проектними ризиками;

вміти:

відрізнити інвестиційний проект від програми або від плану;
розробляти стратегію інвестиційної діяльності підприємства;
визначати вид або тип, до якого належить конкретний інвестиційний проект;
визначати відповідність проектних робіт фазам, стадіям, етапам життєвого циклу проекту;
проводити розрахунок проектного грошового потоку;
визначати цінність проекту з урахуванням вигід та витрат;
визначати альтернативну вартість проекту та приймати альтернативні рішення;

розраховувати основні фінансові критерії проекту та провести інтерпретацію їх економічної сутності;

обґрунтовувати доцільність реалізації інвестиційного проекту за допомогою показників економічної ефективності;

проводити динамічний аналіз беззбитковості проекту;

оцінювати проектні ризики та визначати інструменти для управління ними;

вибрати метод ціноутворення та сформулювати ціну на продукцію за проектом;

проводити технічну експертизу проекту;

оцінювати вплив зовнішніх та внутрішніх факторів на проект;

оцінювати екологічні наслідки проекту;

визначати втрату доходу в екологічному аналізі;

визначати кадрові забезпечення проекту;

оцінювати фінансовий стан підприємства в процесі інвестування;

оцінювати економічну цінність проекту.

У студента після вивчення навчальної дисципліни повинні бути сформовані наступні компетентності (табл. 2.1).

Структуру складових професійних компетентностей та їх формування відповідно до Національної рамки кваліфікацій України наведено в табл. 2.2.

Таблиця 2.1

Професійні компетентності, які отримують студенти після вивчення навчальної дисципліни

Код компетентності	Назва компетентності	Складові компетентності
1	2	3
ПА* 1	Формулювати та розробляти концепцію інвестиційного проекту з урахуванням факторів впливу зовнішнього та внутрішнього середовища	Визначати сутність основних понять і категорій проектного аналізу та використовувати складові компоненти інструментарію проектного аналізу
		Проводити стратегічне планування інвестиційної діяльності підприємства

1	2	3
		Здійснювати контроль за впливом на процес розробки та реалізації проекту факторів внутрішнього та зовнішнього середовища
		<p>Формулювати концепцію інвестиційного проекту. Проводити контроль за процесом розробки та реалізації інвестиційного проекту</p> <p>Аналізувати вигоди та витрати за проектом. Оцінювати вартість грошей у часі</p> <p>Здійснювати розрахунок грошового потоку за проектом</p> <p>Обґрунтовувати доцільність реалізації інноваційно-інвестиційних проектів за допомогою кількісних та якісних критеріїв ефективності</p> <p>Проводити аналіз беззбитковості інвестиційного проекту. Управляти проектними витратами</p> <p>Ідентифікувати, оцінювати та управляти проектними ризиками</p>
ПА 2	Проводити аналіз інвестиційного проекту за функціональними аспектами	<p>Проводити маркетинговий аналіз інвестиційного проекту</p> <p>Проводити технічний аналіз інвестиційного проекту</p> <p>Проводити інституційний аналіз інвестиційного проекту</p> <p>Проводити екологічний аналіз інвестиційного проекту</p> <p>Проводити соціальний аналіз інвестиційного проекту</p> <p>Проводити фінансовий аналіз інвестиційного проекту</p> <p>Проводити економічний аналіз інвестиційного проекту</p>

* Проектний аналіз.

**Структура складових професійних компетентностей з навчальної дисципліни
"Проектний аналіз" за Національною рамкою кваліфікацій України**

Складові компетентності, яка формується в рамках теми	Мінімальний досвід	Знання	Вміння	Комунікація	Автономність і відповідальність
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Концепція проектного аналізу					
Тема 1. Базові положення проектного аналізу					
Розуміти сутність основних понять і категорій проектного аналізу	Визначення інвестиційного проекту. Поняття мети та завдання управління. Сутність поняття вартості грошей у часі	Поняття та види проекту. Цілі та завдання проекту. Основні положення концепції проектного аналізу. Предмет, завдання, мета й об'єкт проектного аналізу. Аспекти проектного аналізу. Інструментарій проектного аналізу	Визначати мету проекту, його основні ознаки, можливі економічно залежні проекти. Визначати характерні особливості, зміст та основні завдання всіх видів аналізу проектів. Використовувати складові компоненти інструментарію проектного аналізу	Здатність аргументувати власну позицію щодо вибору інструментарію проектного аналізу. Здатність до групової взаємодії під час визначення мети реалізації проекту	Прийняття управлінських рішень у типових ситуаціях щодо вибору інвестиційного проекту підприємством
Тема 2. Стратегія інвестиційної діяльності підприємства					
Розроблення інвестиційної стратегії підприємства. Складання капітального та поточних бюджетів діяльності підприємства	Сутність стратегії підприємства та стратегічне планування. Сутність підприємства як відкритої системи	Вибір стратегії інвестиційної діяльності підприємства. Стратегічні орієнтири інвестиційного проекту. Послідовність розробки і інвестиційної стратегії проекту	Визначати місію та цілі підприємства, використовуючи інформацію щодо діяльності підприємства та його оточення за допомогою встановлених правил. Підбирати релевантну інформацію щодо дії факторів зовнішнього середовища, аналізувати та узагальнювати її у відповідних документах	Здатність до пошуку та оброблення інформації щодо дослідження зовнішніх факторів та внутрішніх підсистем підприємства, що впливають на вибір інвестиційної стратегії	Прийняття управлінських рішень у типових ситуаціях щодо вибору інвестиційної стратегії підприємства

1	2	3	4	5	6
Тема 3. Концепція проекту					
Формувати концепцію проекту	Сутність поняття ознака та класифікаційна ознака. Поняття учасників проекту та їх функції. Сутність здійснення системного підходу до управління. Поняття організаційної структури управління	Ознаки бізнес-проекту. Особливості різних типів та видів проектів. Середовище та учасники бізнес-проекту. Класифікація бізнес-проекту. Системний підхід до оцінювання та аналізу проектів. Сутність процесу управління проектами	Визначати основні ознаки проекту. Формулювати особливості різних типів та видів проектів. Визначати необхідних учасників проекту та їх функції. Проводити класифікацію проектів за різними класифікаційними ознаками. Розробляти концепцію проекту на основі системного підходу. Визначати моделі управління проектом. Здійснювати планування та контроль за виконанням робіт проекту	Здатність до пошуку та оброблення інформації щодо концепції ефективного інвестиційного проекту	Здатність самостійно проводити відбір інвестиційних проектів
Тема 4. Життєвий цикл проекту					
Проводити контроль за процесом розробки та реалізації інвестиційного проекту	Поняття життєвого циклу проекту	Поняття життєвого циклу проекту. Підходи до розподілу процесу реалізації проекту на складові елементи. Складові проектного циклу	Визначати терміни робіт протягом життєвого циклу проекту. Підпорядковувати роботи за проектом за фазами, стадіями та етапами життєвого циклу проекту. Визначати попередню тривалість передпроектних робіт. Здійснювати контроль за плановим виконанням робіт у процесі розробки та реалізації інвестиційного проекту	Здатність до пошуку та оброблення інформації щодо розподілу процесу реалізації проекту на складові елементи	Здатність нести відповідальність за підпорядкованість робіт за проектом за фазами, стадіями та етапами життєвого циклу проекту

1	2	3	4	5	6
Тема 5. Концепція витрат і вигод у проектному аналізі, цінність грошей у часі					
Розуміти та аналізувати вигоди та витрати за проектом. Визначати цінність грошей у часі	Поняття вигод та витрат за проектом. Сутність вартості грошей у часі. Поняття та види відсоткових ставок	Визначення цінності проекту. Сутність явних і неявних вигод та витрат. Альтернативна вартість та альтернативні рішення. Цінність грошей у часі. Підходи до визначення процентної ставки проекту	Вибирати із альтернативних інвестиційних проектів найбільш доцільний. Робити вибір найбільш економічного варіанта інвестиційного проекту із декількох альтернативних варіантів, спочатку розраховавши для кожного з них основні техніко-економічні показники та показники ефективності. Проводити кількісне оцінювання явних вигод та витрат за проектом. Визначати ефективність проекту в умовах інфляції	Здатність до оброблення інформації щодо оцінювання проекту. Здатність до оброблення інформації щодо оцінювання реального грошового потоку проекту з урахуванням інфляції	Прийняття рішень щодо обґрунтування вихідної інформації для оцінювання проекту. Прийняття рішень щодо обґрунтування розрахунку цінності грошей у часі
Тема 6. Проектний грошовий потік					
Здійснювати розрахунок грошового потоку за проектом	Поняття грошового потоку, операційного грошового потоку. Сутність притоків та відтоків. Поняття робочого капіталу	Сутність грошового потоку. Потік реальних грошових коштів. Сальдо реальних грошових коштів. Визначення проектного грошового потоку. Грошові притоки та відтоки. Принципи розрахунку проектного грошового потоку	Розраховувати операційний грошовий потік за проектом. Розраховувати приріст робочого капіталу за проектом. Обґрунтувати доцільність реалізації проектних рішень за допомогою проектного грошового потоку. Прогнозувати потік грошових коштів за проектом	Здатність до оброблення інформації щодо розрахунку грошових потоків за проектом. Здатність аргументувати власну позицію щодо прогнозування проектних грошових потоків	Здатність нести відповідальність за розрахунок проектних грошових потоків

1	2	3	4	5	6
Тема 7. Стандартні фінансові та неформальні критерії прийняття рішень					
Обґрунтовувати доцільність реалізації інноваційно-інвестиційних проектів	Поняття критерію оцінювання та порівняння проектів. Поняття критерію прийняття проектних рішень	Принципи та загальний методичний підхід до оцінювання ефективності проектних рішень. Методика розрахунку основних фінансових критеріїв та їх економічна сутність. Порівняння проектів за допомогою різних критеріїв оцінювання ефективності. Неформальні критерії оцінки проектів	Здійснювати вибір критеріїв прийняття проектних рішень. Розраховувати кількісні показники ефективності впровадження інвестиційних проектів. Розраховувати якісні показники ефективності запровадження інвестиційних проектів за аспектами проектного аналізу. Аналізувати показники щодо оцінювання доцільності впровадження інвестиційних проектів. Порівняння проектів за допомогою різних критеріїв оцінювання	Здатність до оброблення інформації та її інтерпретації щодо розрахунку показників економічної ефективності	Здатність нести відповідальність за проведення оцінювання та обґрунтування економічної ефективності інвестиційного проекту
Тема 8. Динамічний аналіз беззбитковості проекту					
Проводити аналіз беззбитковості проекту	Поняття проектних витрат. Сутність беззбитковості. Процес цільового планування притбутку. Загальні та змінні витрати	Сутність управління проектними витратами. Поняття і розрахунок беззбитковості проекту. Особливості визначення різних видів точки беззбитковості. Особливості прийняття рішень в умовах динамічних змін	Визначати мінімально рентабельний обсяг виробництва графічним та аналітичним методами. Проводити аналіз динамічності проекту. Визначати ціну реалізації проектної продукції	Здатність до пошуку та оброблення інформації щодо беззбитковості інвестиційного проекту	Здатність нести відповідальність за проведення аналізу беззбитковості інвестиційного проекту

1	2	3	4	5	6
Тема 9. Оцінювання і прийняття проектних рішень за умов ризику та невизначеності					
Розуміти, аналізувати та управляти проектними ризиками	Сутність ризику та невизначеності. Поняття якісного та кількісного аналізу ризиків проекту	Поняття ризику та невизначеності. Причини виникнення та наслідки проектних ризиків. Методи обліку ризику. Інструменти управління проектними ризиками	Визначати ступінь ризику проекту. Проводити поетапну оцінку ризиків відповідно до стадій життєвого циклу проекту. Визначати причини виникнення, ознаки та наслідки різних функціональних ризиків проектів. Проводити кількісний та якісний аналіз ризиків проекту. Розробляти відповідні заходи щодо зменшення ризиків інвестиційного проекту. Управляти проектними ризиками	Здатність до взаємодії та співробітництва під час визначення та врахування ризиків інвестиційного проекту	Здатність нести відповідальність за визначення, оцінювання та обрані методи управління проектними ризиками
Змістовий модуль 2. Функціональні аспекти проектного аналізу					
Тема 10. Маркетинговий аналіз					
Проводити маркетинговий аналіз інвестиційного проекту	Елементи внутрішнього проектного середовища. Принципи сегментації споживачів. Поняття маркетингового дослідження ринку	Методи завдань маркетингового аналізу проекту. Методи прогнозування збуту та фактори точності прогнозу. Аналіз цін на продукцію. Споживачі та характеристики конкурентів. Характеристика етапів маркетингового дослідження ринку	Визначати відмінність прийомів маркетингового аналізу для внутрішнього та зовнішнього ринків. Приймати рішення про вибір методів прогнозування. Проводити аналіз витрат та аналіз цін і товарів конкурентів. Вибирати метод ціноутворення та встановлювати ціни на продукцію проекту. Проводити кількісну та якісну характеристику ринку. Розробляти маркетингову стратегію проекту	Здатність аргументувати власну позицію щодо комплексного дослідження ринку. Здатність до групової взаємодії під час визначення компонентів комплексу маркетингу проекту	Здатність нести відповідальність за проведені маркетингове дослідження та розроблену стратегію маркетингу проекту

1	2	3	4	5	6
Тема 11. Технічний аналіз					
Проводити технічний аналіз інвестиційного проекту	Взаємозв'язок інвестицій та вдосконалення техніки та технології процесу виробництва	Сутність змісту та напрямків технічного аналізу проектів. Сутність комплексного технічного аналізу проекту. Основні фактори технічного аналізу. Технічна експертиза проекту	Визначати кількісні та якісні показники технічного рівня підприємства. Розраховувати капітальні вкладення за проектом. Складати проектну собівартість продукту за проектом. Складати кошторис витрат за проектом. Здійснювати контроль за якістю проектної продукції	Здатність до пошуку та обробки інформації щодо основних витрат на придбання обладнання	Здатність нести відповідальність за розрахунок капітальних витрат за проектом
Тема 12. Інституційний аналіз					
Проводити інституційний аналіз інвестиційного проекту	Сутність розподілу праці. Типи організаційних структур	Мета, завдання та основні методи інституціонального аналізу. Оцінювання впливу зовнішніх факторів на проект. Оцінювання впливу внутрішніх факторів на проект. Оцінювання рівня і діапазону управління. Структурний розподіл підприємства. Кадрове забезпечення проекту	Проводити оцінку можливостей проекту в діючому політичному, економічному та правовому полі. Встановлювати відповідність цілей підприємств цілям успішної реалізації проекту. Визначати основні функції підприємства. Проводити оцінювання здатності підприємства реалізовувати проект шляхом перевірки на правильність принципів організування	Здатність до пошуку та оброблення інформації щодо оцінювання інституційних аспектів інвестиційного проекту	Здатність нести відповідальність за проведені оцінювання можливостей проекту в діючому політичному, економічному та правовому середовищі

1	2	3	4	5	6
Тема 13. Екологічний аналіз					
Проводити аналіз інвестиційного проекту	Сутність очевидних екологічних наслідків. Поняття запобігання екологічних наслідків проекту	Цілі та сутність екологічного аналізу. Основні принципи проведення екологічного аналізу. Етапи проведення екологічного аналізу проекту. Методи оцінювання екологічних наслідків проекту. Оцінювання екологічної ефективності інвестиційного проекту	Розробляти проекти, спрямовані на підвищення екологічної ефективності діяльності підприємства. Встановлювати взаємозалежність вигод та витрат. Використовувати механізм оцінки неявних вигод та витрат. Визначати послідовність проведення екологічного аналізу проекту	Здатність до пошуку та оброблення інформації щодо проведення екологічного аналізу інвестиційного проекту	Здатність нести відповідальність за екологічні наслідки реалізації інвестиційного проекту
Тема 14. Соціальний аналіз					
Проводити соціальний аналіз інвестиційного проекту	Показники суспільного життя	Цілі та завдання соціального аналізу проекту. Зміст та напрямки соціального аналізу. Соціальне середовище проекту та його оцінювання. Проектування соціального середовища проекту	Розробляти проекти, спрямовані на підвищення соціальної ефективності діяльності підприємства. Визначати зміст соціального аналізу на кожній стадії розробки проекту. Визначати основні соціальні результати проекту, які необхідно відобразити в економічному оцінюванні. Вивчати кількісний та якісний склад населення в районі проекту. Визначати критерії сегментації населення	Здатність до пошуку та оброблення інформації щодо соціального середовища проекту та інтерпретації його оцінювання	Здатність нести відповідальність за проектування соціального середовища проекту

1	2	3	4	5	6
Тема 15. Фінансовий аналіз					
Проводити фінансовий аналіз інвестиційного проекту	Групи показників, що оцінюють фінансовий стан підприємства	Мета, сутність і зміст фінансового аналізу. Визначення фінансової ефективності проекту. Оцінювання фінансового стану в процесі інвестування. Підготовка прогнозних фінансових документів за проектом. Проектне фінансування	Визначати послідовність процедур діагностики фінансового стану передпроектного обґрунтування. Визначати узагальнюючі групи показників оцінювання фінансового стану. Визначати фінансові результати від реалізації інвестиційного проекту за вихідними даними щодо витрат та результатів, що ними будуть забезпечені. Розробляти прогнозні форми фінансової звітності підприємства	Здатність аргументувати власну позицію щодо здійснення проектного Фінансування. Здатність до взаємодії та співробітництва під час вибору джерела фінансування інвестиційного проекту	Здатність нести відповідальність за вибір джерела фінансування інвестиційного проекту
Тема 16. Економічний аналіз					
Проводити економічний аналіз інвестиційного проекту	Економічна цінність проекту та фактори, що впливають на неї	Економічні аспекти проектного аналізу та їх характеристика. Оцінювання економічної привабливості та ефективності проекту. Особливості формування вигод і витрат в економічному аналізі. Методичні підходи до визначення економічної вартості проекту. Стандартний коефіцієнт перетворення. Оцінювання впливу проекту на економіку країни	Визначати економічну цінність проекту. Встановлювати відповідність результатів проекту стратегії розвитку та економічним цілям країни. Визначати послідовність та сутність етапів оцінювання економічної привабливості проекту. Визначати ціни на ресурси та виготовлену продукцію з позицій суспільства. Проводити коригування фінансових цін на товари, що не увійшли в зовнішньоекономічну групу	Здатність до пошуку та оброблення інформації щодо визначення економічної цінності проекту	Здатність нести відповідальність за відповідність результатів проекту стратегії розвитку та економічним цілям країни

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1 Концепція проектного аналізу

Тема 1. Базові положення проектного аналізу

Роль проектного аналізу в управлінні інвестиційною діяльністю. Об'єктивна потреба в проектному аналізі. Проект як форма реалізації інвестицій. Поняття проекту. Види проектів за різними класифікаційними ознаками. Еволюція проектного аналізу.

Цілі та завдання проекту. Сутність інвестиційного проекту. Визначення мети реалізації проекту. Методи визначення цілей проекту. Завдання проекту.

Основні положення концепції проектного аналізу. Поняття та зміст проектного аналізу. Основні положення концепції проектного аналізу. Принципи проектного аналізу.

Предмет, завдання, мета і об'єкт проектного аналізу. Визначення проектного аналізу як навчальної дисципліни. Завдання навчальної дисципліни. Предмет дослідження проектного аналізу. Мета та об'єкт навчальної дисципліни.

Аспекти проектного аналізу. Аспекти аналізу проектів: маркетинговий, технічний, соціальний, екологічний, інституціональний, фінансовий та економічний. Характерні особливості, зміст та основні завдання всіх видів аналізу проектів. Фінансовий та економічний аналізи як ключові в проектному аналізі.

Інструментарій проектного аналізу. Складові компоненти інструментарію проектного аналізу. Вартість грошей у часі. Урахування впливу інфляції на інвестиційний проект. Оцінювання інвестиційних ризиків.

Тема 2. Стратегія інвестиційної діяльності підприємства

Роль стратегії підприємства в прийнятті інвестиційних рішень. Важливість розроблення стратегії окремого підприємства. Коло учасників прийняття інвестиційних рішень на підприємстві. Важливість інвестиційних рішень. Процес прийняття інвестиційних рішень. Стратегічне планування. Вибір стратегії інвестиційної діяльності підприємства.

Стратегічні орієнтири інвестиційного проекту. Стратегічні орієнтири інвестиційного проекту. Основні підходи до стратегічної орієнтації планування бізнес-проектів. Концентрація зусиль. Принцип балансу ризику. Принцип співробітництва та його форми.

Розробка інвестиційної стратегії проекту. Послідовність розробки стратегії інвестиційного проекту. Бізнес-план – основна складова частина бізнес-проекту. Основні стадії здійснення інвестиційних рішень. Типова модель реалізації інвестиційного проекту. Пошук потенційних проектів. Формулювання та первинний відбір проектів. Стадії остаточного вибору. Необхідні компоненти процесу прийняття інвестиційних рішень. Розроблення системи моніторингу реалізації проекту. Остаточний вибір проекту. Реалізація проекту і контроль.

Використання системи бюджетування на підприємстві. Види бюджетів, що складаються на підприємстві. Сутність і проблеми складання капітального бюджету. Завдання розробки бюджету реалізації інвестиційного проекту. Процедури розрахунку суми капітальних витрат у процесі розробки бюджету. Основні процедури в процесі розроблення кожного із розділів бюджету.

Тема 3. Концепція проекту

Ознаки бізнес-проекту. Бізнес-ідея та її джерела. Аспекти продукту, що купується: основний, формальний та додатковий продукти. Ознаки бізнес-проекту: ознака змін, обмеженої у часі мети проекту, часової обмеженості тривалості проекту, неповторності, новизни, комплексності, правового та організаційного забезпечення, інформаційної та консалтингової підтримки.

Особливості різних типів та видів проектів. Характерні особливості різних типів та видів проектів: інноваційних, економічних, організаційних і соціальних тощо. Цілі та завдання проекту. Необхідність точного визначення результатів здійснення проекту та умов його реалізації.

Середовище та учасники бізнес-проекту. Внутрішнє та зовнішнє середовище проекту. Учасники бізнес-проекту: їх кількість, роль, склад та розподіл відповідальності. Оточення проекту. Визначення на стадії розробки концепції проекту предметної області проекту (цілей, завдань, масштабів, термінів), відношень власності, основних ідей реалізації проекту, основних активних і пасивних учасників проекту, мотивації учасників проекту, можливого доходу, збитків, ризику.

Класифікація бізнес-проекту. Різноманітна класифікація бізнес-проектів. Типи проекту залежно від сфери діяльності. Клас проекту залежно від складу, структури проекту та його предметної галузі. Класифікація бізнес-проектів за масштабом. Тривалість проектів. Складність проектів. Класифікація залежно від предметної галузі проекту.

Системний підхід до оцінювання та аналізу проектів. Важливість системного підходу до оцінки й аналізу проектів. Управління системою цілей. Управління системою поточної діяльності. Управління функціонуванням системи.

Управління проектами. Форми і ціль управління проектом. Взаємозв'язок розробки проекту з його завданням. Основні концепції і функції управління проектами. Моделі управління проектом. Планування та контроль виконання робіт. Організація управління проектом. Вибір організаційної структури управління проектом. Система мотивації праці за проектом. Переваги проектного управління.

Тема 4. Життєвий цикл проекту

Поняття життєвого циклу проекту. Взаємопов'язані фази життєвого циклу проекту. Стадії передінвестиційної фази. Інвестиційна фаза. Експлуатаційна фаза.

Підходи до розподілу процесу реалізації проекту на складові елементи. Укрупнені стадії розробки проекту згідно з вітчизняною класифікацією. Підхід Всесвітнього банку та ЮНІДО до розподілу процесу реалізації проекту.

Складові проектного циклу. Поділ основних фаз життєвого циклу проекту на стадії і етапи за послідовністю здійснення. Зміст робіт на передінвестиційній стадії. Зміст робіт на інвестиційній фазі. Змістовна характеристика експлуатаційної фази проекту.

Тема 5. Концепція витрат і вигод у проектному аналізі, цінність грошей у часі

Визначення цінності проекту. Фінансова та економічна цінність проекту. Основні концепції, що визначають фінансову та економічну цінність проекту. Загальні вимоги та відмінність розрахунку фінансової та економічної цінності проекту.

Сутність явних і неявних вигід і витрат. Концептуальні засади проведення аналізу витрат та вигід. Додаткові витрати та вигоди. Методичний підхід до врахування неповернутих витрат та неявних вигід при розрахунку грошових потоків. Неповернуті витрати. Неявні вигоди за проектом.

Альтернативна вартість та альтернативні рішення. Альтернативна вартість як ключова концепція проектного аналізу. Причини відмінності фінансових цін від значення альтернативних вартостей. Види альтернативних рішень.

Цінність грошей у часі. Необхідність урахування зміни вартості грошей у часі під час аналізу проектів. Поняття майбутньої і теперішньої вартості.

Підходи до визначення процентної ставки проекту. Поняття процента, ставки процента. Складні та прості проценти. Дисконтування та нарахування складного процента. Залежність процентної ставки від темпу інфляції та рівня ризику. Залежність величини процентної ставки від виду джерела інвестування.

Тема 6. Грошовий потік

Грошовий потік. Причини використання грошового потоку для оцінки проектних рішень. Поняття грошового потоку. Потік реальних грошових коштів. Сальдо реальних грошових коштів. Визначення проектного грошового потоку. Грошові притоки та відтоки.

Принципи розрахунку проектного грошового потоку. Обумовленість, маржинальність, незалежність. Притоки та відтоки від реалізації проекту. Змістовна характеристика можливих додаткових вигід і витрат за проектом. Поняття кумулятивного грошового потоку. Обґрунтування доцільності реалізації проектних рішень за допомогою проектного грошового потоку. Прогнозування потоку грошових коштів за проектом.

Тема 7. Стандартні фінансові та неформальні критерії прийняття рішень

Принципи та загальний методичний підхід до оцінки ефективності проектних рішень. Характеристика методів оцінки ефективності

інвестицій. Поняття критерію оцінки та порівняння проектів. Вибір критеріїв прийняття проектних рішень. Принципи оцінки ефективності проектних рішень.

Методика розрахунку основних фінансових критеріїв та їх економічна сутність. Характеристика стандартних фінансових критеріїв: економічний зміст, обмеження, переваги і недоліки застосування в практиці оцінювання проектних рішень інтегральних показників. Методика розрахунку основних фінансових критеріїв.

Порівняння проектів за допомогою різних критеріїв оцінки ефективності. Порівняння проектів за допомогою різних критеріїв оцінки. Правила використання альтернативних критеріїв для незалежних, взаємовиключних і залежних проектів. Вибір критеріїв ефективності і відбору проектів за існуючих обмежень.

Неформальні критерії оцінки проектів. Сутнісна характеристика основних якісних критеріїв відбору проектів. Цільові критерії. Критерії, що відносяться до конкретного проекту: зовнішні та екологічні, критерії реципієнта, науково-технічної перспективи, виробничі, комерційні, ринкові та критерії регіональних особливостей реалізації проекту.

Тема 8. Динамічний аналіз беззбитковості проекту

Необхідність управління проектними витратами. Основні методичні засади аналізу витрат за проектом. Послідовність здійснення аналізу беззбитковості та цільове планування прибутку за проектом. Спільна мета всіх показників беззбитковості. Загальні та змінні витрати на виробництво та реалізацію продукції. Залежність витрат від обсягу виробництва та їх розрахунок.

Поняття і розрахунок беззбитковості проекту. Визначення точки беззбитковості. Цілі аналізу беззбитковості. Розрахунок бухгалтерської точки беззбитковості аналітичним та графічним методами. Рівняння, що є основою для визначення точки беззбитковості. Причини, з яких знання точки беззбитковості корисне.

Особливості визначення різних видів точки беззбитковості. Поняття готівкової, бухгалтерської та фінансової точок беззбитковості та їх визначення. Графічне зображення залежності між операційними грошовими потоками в кожній точці беззбитковості і обсягом продукту.

Методика аналізу беззбитковості для багатоміноменклатурного виробництва. Поняття операційного леввериджу. Використання операційного леввериджу для прийняття проектних рішень.

Особливості прийняття рішень в умовах динамічних змін.

Статичний та динамічний аналіз проекту. Розрахунок запасу фінансової надійності проекту. Аналіз динамічності проекту. Врахування можливості розширення виробництва під час його здійснення. Відмова від проекту, його скорочення, відкладене інвестування. Стратегічне управління витратами.

Тема 9. Оцінювання і прийняття проектних рішень в умовах ризику та невизначеності

Поняття ризику та невизначеності. Класифікація проектних ризиків. Сутність понять ризик та невизначеність. Способи класифікації аналізу ризиків інвестиційного проекту. Класифікація ризиків за часовим аспектом. Класифікація ризиків за тривалістю дій, за суб'єктами, за типом інвестицій, що залучаються, за розміром потенційної шкоди, за джерелами виникнення.

Причини виникнення та наслідки проектних ризиків. Види ризиків на різних стадіях підготовки і реалізації проекту. Причини виникнення технічних, політичних, маркетингових, фінансових ризиків, їх ознаки. Поетапне оцінювання ризиків відповідно до стадій життєвого циклу проекту. Причини виникнення ознаки та наслідки різних функціональних ризиків проектів.

Методи обліку ризику. Якісний та кількісний аналіз ризиків проекту. Методи зниження проектних ризиків. Експертний підхід. Використання методу аналогій. Аналіз чутливості. Сценарний підхід. Імітаційне моделювання.

Інструменти управління проектними ризиками. Етапи управління проектними ризиками. Бізнес-план в управлінні ризиками. Методи управління ризиками: диверсифікація, попередження, поглинання, резервування, страхування, уникнення. Інструменти управління проектними ризиками: організаційні, технічні, кадрові, інформаційно-аналітичні, фінансові, договірно-правові, комерційні, політичні.

Змістовий модуль 2

Функціональні аспекти проектного аналізу

Тема 10. Маркетинговий аналіз

Мета і завдання маркетингового аналізу. Необхідність проведення маркетингового аналізу проекту. Відмінність прийомів маркетингового аналізу для внутрішнього та зовнішнього ринків. Аналіз умов ринку. Вимоги споживачів до товару. Показники для оцінювання діяльності фірм конкурентів.

Методи прогнозування збуту та фактори точності прогнозу. Простий аналіз тренда. Аналіз частки ринку. Колективні методи аналізу спеціалістів та керівництва. Метод опитування торговельного персоналу. Метод опитування споживачів. Метод збільшення ринку. Пробний маркетинг. Методи статистичного аналізу. Фактори точності прогнозу. Рішення про вибір методів прогнозування.

Аналіз цін на продукцію. Методика формування ціни на продукцію. Визначення через ціну рівня попиту на товар. Аналіз витрат. Аналіз цін і товарів конкурентів. Вибір методу ціноутворення. Встановлення ціни на продукцію.

Вивчення споживачів та аналіз конкурентів. Елементи внутрішнього проектного середовища. Принципи сегментації споживачів. Комплексне дослідження ринку. Основні групи конкурентів. Визначення слабких та сильних сторін конкурентів.

Характеристика етапів маркетингового дослідження ринку. Кількісна характеристика ринку. Якісні елементи характеристики ринку. Методичні підходи до аналізу конкурентного середовища продукції проекту. Маркетингова стратегія проекту. Характеристика компонентів комплексу маркетингу. Розроблення плану маркетингу проекту.

Тема 11. Технічний аналіз

Зміст та напрямки технічного аналізу проектів. Взаємозв'язок інвестицій та вдосконалення техніки та технології процесу виробництва. Важливість технічного обґрунтування проекту в процесі інвестування. Мета і завдання технічного аналізу проекту. Кількісні та якісні показники технічного рівня підприємства.

Сутність комплексного технічного аналізу проекту. Схема проведення комплексного технічного аналізу проекту. Оцінювання місцезонаштування проекту. Аналіз виробничої потужності. Аналіз обладнання. Аналіз сировини та матеріалів.

Основні фактори технічного аналізу. Місце реалізації проекту. Масштаб проекту, можливість розширення масштабу виробництва. Технологія, що використовується при реалізації проекту. Обладнання, організація його експлуатації та ремонту. Інфраструктура та схема підприємства. Організація підготовки та реалізації проекту. Графік виконання проекту. Підготовка та освоєння виробництва. Забезпечення якості. Розрахунок витрат на виконання проекту. Матеріально-технічне забезпечення проекту. Поточні витрати на виробництво та збут. Основні проблеми розробки проекту.

Технічна експертиза проекту. Перелік питань, що підлягають розгляданню при підготовці технічної експертизи, згідно рекомендацій Міжнародної фінансової корпорації. Організація-спонсор. Підготовчі заходи. Питання найму робочої сили. Інженерні розрахунки та будівництво об'єкту. Виробничі іспити та збут продукції.

Тема 12. Інституційний аналіз

Мета, завдання та основні методи інституційного аналізу. Оцінка можливостей проекту в діючому політичному, економічному та правовому полі. Завдання інституційного аналізу та його основні методи.

Оцінка впливу зовнішніх факторів на проект. Політико-правові та економічні чинники як основні зовнішні чинники. Основні економічні компоненти економічного середовища.

Оцінка впливу внутрішніх факторів на проект. Адміністративна функція організаційної діяльності. Поняття організаційної діяльності. Мета організаційної структури. Відповідність цілей підприємств цілям успішної реалізації проекту.

Оцінювання рівня і діапазону управління. Обмеженість діапазону управління. Кількісна межа підлеглих у керівника. Принцип діапазону управління. Три види посадових зв'язків за теорією Грайкунаса та їх сутність.

Структурний розподіл підприємства. Обумовленість структурного розподілу підприємства. Відзнаки структурних підрозділів залежно від групування видів діяльності за базовими схемами управління. Основні

функції підприємства. Головні переваги функціонального групування видів діяльності підприємства. Повноваження. Принципи формування організаційної структури. Принципи розподілу видів діяльності: розподілу праці, функціонального визначення, принцип розподілу.

Кадрове забезпечення проекту. Спрямованість інституціонального аналізу. Принципи правильного підбору кадрів. Оцінювання здатності підприємства реалізувати проект шляхом перевірки на правильність принципів організування. Кадрове забезпечення як умова здатності підприємства до реалізації проекту.

Тема 13. Екологічний аналіз

Мета і сутність екологічного аналізу. Мета та роль екологічного аналізу в підготовці та відборі проектів. Межі екологічного аналізу, його зв'язок з іншими функціональними аспектами проектного аналізу. Інформаційна база прийняття проектних рішень для проведення екологічного аналізу.

Основні принципи проведення екологічного аналізу. Оцінювання очевидних екологічних наслідків. Урахування взаємозалежності вигід та витрат. Оцінювання екологічних вигід та витрат у рамках підходу "з проектом" та "без проекту". Використання механізму оцінювання неявних вигід та витрат.

Етапи проведення екологічного аналізу проекту. Послідовність проведення екологічного аналізу проекту. Зміст етапів екологічного аналізу інвестиційних проектів.

Методи оцінювання екологічних наслідків проекту. Традиційні методики оцінювання екологічних наслідків проекту. Методики визначення екологічних наслідків проекту, що можуть потенційно застосовуватися.

Оцінювання екологічної ефективності інвестиційного проекту. Екологічні витрати та вигоди. Проблеми, пов'язані з дисконтуванням екологічних вигід та витрат. Методи отримання екологічно скоригованого життєвого циклу проекту.

Тема 14. Соціальний аналіз

Мета і завдання соціального аналізу проекту. Основні соціальні аспекти проекту та їх склад. Мета соціального аналізу. Основні елементи

соціального аналізу проекту. Показники суспільного життя, що використовують у практиці проектного аналізу для встановлення соціальних результатів реалізації проекту.

Зміст та напрямки соціального аналізу. Певний зміст соціального аналізу на кожній стадії розробки проекту. Основні соціальні результати проекту, які необхідно відобразити в економічній оцінці.

Соціальне середовище проекту та його оцінювання. Дослідження соціального середовища проекту. Вивчення кількісного та якісного складу населення в районі проекту. Визначення критеріїв сегментації населення.

Проектування соціального середовища проекту. Опитування соціального середовища проекту. Основи проектування соціального розвитку регіону. Сутність завдань соціального аналізу в процесі розробки проекту.

Тема 15. Фінансовий аналіз

Мета, сутність і зміст фінансового аналізу. Можливості фінансового аналізу. Визначення фінансового аналізу, з огляду на його сутність. Обумовленість фінансового аналізу діяльності як підприємства, що реалізуватиме проект, так і самого проекту. Складові оцінювання фінансової ефективності проекту. Двоякість характеру оцінювання інвестицій у реальні активи. Відображення в фінансовому аналізі впливу проекту на результати діяльності підприємства.

Визначення фінансової ефективності проекту. Оцінювання фінансового стану підприємства з допомогою фінансових показників. Ефективність проекту. Схема аналізу фінансової ефективності проекту.

Оцінювання фінансового стану в процесі інвестування. Фінансовий аналіз як невід'ємна частина інвестиційного процесу на всіх його стадіях. Аспекти спеціальних методів діагностики фінансового стану. Послідовність процедур діагностики фінансового стану передпроектного обґрунтування. Узагальнюючі групи показників оцінювання фінансового стану.

Підготовка прогнозних фінансових документів за проектом. Базові форми, необхідні для проведення фінансового аналізу в процесі підготовки інвестиційних проектів. Взаємозв'язок між формами та наявність у них інформації для оцінки проекту. Розрахунок грошового потоку і сальдо реальних грошей, пов'язаних з реалізацією проекту.

Проектне фінансування. Сутність проектного фінансування. Визначення та способи проектного фінансування. Головні ознаки проекту з позиції проектного фінансування.

Тема 16. Економічний аналіз

Економічні аспекти проектного аналізу та їх характеристика. Аспекти економічного аналізу. Відмінності економічного аналізу від фінансового. Мета і завдання економічного аналізу проекту. Необхідність визначення цілей проекту в економічному аналізі. Економічна цінність проекту та фактори, що впливають на неї. Визначення економічної цінності проекту.

Оцінювання економічної привабливості та ефективності проекту. Відповідність результатів проекту стратегії розвитку та економічним цілям країни. Економічні цілі національного розвитку під час відбору проекту. Матриця економічної ефективності та привабливості. Позиція уряду щодо підтримки тих чи інших проектів. Послідовність та сутність етапів оцінювання економічної привабливості проекту. Визначення економічної ефективності проекту. Мета виміру економічної ефективності проекту. Методологія прирідної природи вигід і витрат як основа оцінювання економічної ефективності проекту. Розрахунок та сутнісна характеристика економічної цінності проекту. Оцінювання всіх компонентів проекту з погляду альтернативної вартості. Передумови корегування фінансових показників аналітиками економічного аналізу. Трансферні платежі.

Особливості формування вигод і витрат в економічному аналізі. Визначення цін на ресурси та на виготовлену продукцію з позицій суспільства. Труднощі визначення повної величини вигід і витрат, обумовлених проектом. Споживацький надлишок і його роль у визначенні економічних вигід проекту. Альтернативна вартість як базова концепція економічного аналізу. Складові економічного аналізу. Відчутні та невідчутні вигоди від проекту.

Методичні підходи до визначення економічної вартості проекту. Поняття з позицій економічного аналізу повних витрат виробництва. Тіньові ціни та підходи до їх визначення. Визначення еквівалента світової ціни експортних та імпортних товарів за допомогою паритетних цін. Поняття паритетних цін. Формування фінансової та економічної паритетної ціни експорту та імпорту. Корегування фінансових цін на товари,

що не ввійшли у зовнішньоекономічну групу та його методика відповідно до елементів. Розрахунок ціни імпортного паритету для оцінки економічної вартості імпортозаміщуваних товарів, або товарів, які можуть імпортуватись. Корегування позицій проекту, що не є імпортозаміщуваними, на коефіцієнт переводу (перерахунку). Застосування способу визначення тіньової ціни на ресурси, для яких немає світової ціни, – визнання їх альтернативної вартості. Оцінювання економічної вартості землі і робочої сили. Метод розрахунку стандартного коефіцієнта перетворення.

Оцінювання впливу проекту на економіку країни. Можливі методичні підходи до оцінки впливу проекту, які визначаються у невідчутних проявах явних вигід і витрат суспільства. Споживчий надлишок. Поняття побічного ефекту від реалізації проекту, їх типи та наслідки.

4. Структура навчальної дисципліни

На початку семестру студенту належить ознайомитись із структурою навчальної дисципліни, формами організації вивчення дисципліни, зі змістом та обсягом кожного змістовного її модуля, а також з поточними та підсумковими видами контролю. Згідно з програмою навчальний процес здійснюється в наступних формах організації навчання: лекційні, семінарські та практичні заняття; виконання індивідуального навчального завдання; написання есе; самостійна робота студентів; контрольні оцінювання знань. Вивчення даної навчальної дисципліни відбувається за рахунок послідовного і ґрунтовного опрацювання навчальних модулів. Навчальний модуль – це відносно окремий самостійний блок дисципліни, який логічно об'єднує кілька навчальних елементів дисципліни за змістом та взаємозв'язками. Зокрема, модуль 1 має відношення до вивчення концепцій проекту і проектного аналізу, а модуль 2 – до функціональних аспектів проектного аналізу з метою відбору і реалізації найвигідніших проектів з позицій фінансової та економічної ефективності.

Тематичний план навчальної дисципліни "Проектний аналіз" включає два змістових модулі, склад яких з розподілом за темами та формами навчань наведено в табл. 4.1.

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин										
	денна форма					заочна форма					
	у тому числі					у тому числі					
	усього	лекційні	практичні	проведення підсумкового контролю	самостійна робота	усього	лекційні	практичні	проведення підсумкового контролю	самостійна робота	
підготовка до занять										виконання ІНЗ	підготовка до занять
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Змістовий модуль 1											
Концепція проектного аналізу											
<i>Тема 1.</i> Базові положення проектного аналізу	9	2	2	–	5	15	1	1	–	–	13
<i>Тема 2.</i> Стратегія інвестиційної діяльності підприємства	10	2	2	–	6	16	1	1	–	–	14
<i>Тема 3.</i> Концепція проекту	10	2	2	–	6	19	2	2	–	1	14
<i>Тема 4.</i> Життєвий цикл проекту	10	2	2	–	6	17	1	1	–	1	14
<i>Тема 5.</i> Концепція витрат і вигод у проектному аналізі, цінність грошей у часі	10	2	2	–	6	17	1	1	–	1	14
<i>Тема 6.</i> Грошовий потік	10	2	2	–	6	16	1	1	–	1	13
<i>Тема 7.</i> Стандартні фінансові та неформальні критерії прийняття рішень	10	2	2	–	6	16	1	1	–	1	13

Закінчення табл. 4.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
<i>Тема 8. Динамічний аналіз беззбитковості проекту</i>	10	2	2	–	6	17	1	1	–	1	14
<i>Тема 9. Оцінювання і прийняття проектних рішень в умовах ризику та невизначеності</i>	10	2	2	–	6	18	2	2	–	1	13
Разом за змістовим модулем 1	89	18	18	–	53	151	11	11	–	7	122
Змістовий модуль 2											
Функціональні аспекти проектного аналізу											
<i>Тема 10. Маркетинговий аналіз</i>	10	2	2	–	6	19	2	2	–	1	14
<i>Тема 11. Технічний аналіз</i>	20	4	4	–	12	19	2	2	–	1	14
<i>Тема 12. Інституційний аналіз</i>	10	2	2	–	6	17	1	1	–	1	14
<i>Тема 13. Екологічний аналіз</i>	10	2	2	–	6	17	1	1	–	1	14
<i>Тема 14. Соціальний аналіз</i>	10	2	2	–	6	18	1	1	–	1	15
<i>Тема 15. Фінансовий аналіз</i>	10	2	2	–	6	17	1	1	–	–	15
<i>Тема 16. Економічний аналіз</i>	10	2	2	–	6	17	1	1	–	–	15
Разом за змістовим модулем 2	80	16	16	–	48	124	9	9	–	5	101
<i>Підготовка до екзамену</i>	9	–	–	9	–	11	–	–	11	–	–
<i>Передекзаменаційні консультації</i>	2	–	–	2	–	2	–	–	2	–	–
<i>Екзамен</i>	4	–	–	4	–	2	–	–	2	–	–
Усього годин за модулем	180	34	34	11	101	288	20	20	13	12	223

5. Теми та плани семінарських занять

Семінарське заняття – форма навчального заняття, за якої викладач організовує дискусію навколо попередньо визначених тем, до яких студенти готують тези виступів. На кожному семінарському занятті викладач оцінює підготовлені студентами доповіді та презентації з окреслених питань (табл. 5.1), їх виступи, активність у дискусії, вміння формулювати і відстоювати свою позицію тощо. Підсумкові бали за кожне семінарське заняття виставляються у відповідний журнал. Отримані студентом бали за окремі семінарські заняття враховуються в процесі накопичення підсумкових балів з даної навчальної дисципліни.

Таблиця 5.1

Плани семінарських занять

Назва теми	Програмні запитання	Питання для дискусій	Кількість годин	Література
Змістовий модуль 2. Функціональні аспекти проектного аналізу				
Тема 16. Економічний аналіз	Круглий стіл на тему: "Напрями підвищення інвестиційної привабливості підприємств України". 1. Економічні аспекти проектного аналізу та їх характеристика. 2. Оцінка економічної привабливості та ефективності проекту. 3. Особливості формування вигод і витрат в економічному аналізі. 4. Методичні підходи до визначення економічної вартості проекту. 5. Стандартний коефіцієнт перетворення. 6. Оцінювання впливу проекту на економіку країни	1. Критерії віднесення проекту до економічно привабливого та економічно ефективного. 2. Міра вартості витрат і вигод в економічному аналізі. 3. Методичні підходи до визначення "тіньової" ціни. 4. Методичні підходи до оцінки невідчутних вигод і витрат за проектом. 5. Вплив побічних ефектів на економічну оцінку проекту	2	Основна [1 – 3]. Додаткова [4; 9; 13; 15; 16; 32; 34; 35]
Усього			2	

6. Теми практичних занять

Практичне заняття – форма навчального заняття, за якої викладач організовує детальний розгляд окремих теоретичних положень навчальної дисципліни і формує вміння та навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом сформульованих завдань. Проведення таких занять ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – тестах для виявлення ступеня оволодіння необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різного рівня складності для розв'язування їх на занятті. Воно включає проведення попереднього контролю знань, вмінь і навичок студентів, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, розв'язування завдань із їх обговоренням, розв'язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання (табл. 6.1).

Таблиця 6.1

Перелік тем практичних занять

Назва змістовного модуля	Теми практичних занять (за модулями)	Кількість годин	Література
1	2	3	4
<i>Змістовий модуль 1.</i> Концепція проектного аналізу	<i>Завдання 1.</i> Аналіз кошторису витрат на будівництво об'єкта за проектом та визначення його структури	2	Основна [1; 2]. Додаткова [13; 15; 16; 28; 32]
	<i>Завдання 2.</i> Визначення інвестиційної стратегії підприємства. Презентація групової роботи	2	Основна [1 – 3]. Додаткова [10; 11; 15; 16; 25; 28; 32 – 35]
	<i>Завдання 3.</i> Визначення впливу інвестицій на розвиток країни: зарубіжний досвід. Презентація групової роботи	2	Основна [1 – 3]. Додаткова [11; 13; 15; 16; 27 – 29; 32; 34 – 37]
	<i>Завдання 4.</i> Проведення класифікації інвестиційних проектів. Контрольна робота за темами 1 – 3	1 1	Основна [1; 2]. Додаткова [7; 13; 16; 35; 36]
	<i>Завдання 5.</i> Розроблення концепції проекту. Презентація групової роботи. Експрес-опитування за темами 1 – 4	2	Основна [1; 2]. Додаткова [7; 13; 16; 35; 36]
	<i>Завдання 6.</i> Упорядкування видів робіт за фазами, стадіями та етапами життєвого циклу проекту	1	Основна [1; 2]. Додаткова [4; 9; 13]

Продовження табл. 6.1

1	2	3	4
	<i>Завдання 7.</i> Розроблення концепції проекту будівництва розважально-оздоровчого комплексу	2	Основна [1 – 3]. Додаткова [10; 13; 15; 16; 32; 35]
	<i>Завдання 8.</i> Розрахунок витрат та вигод. Розрахунок цінності грошей у часі. <i>Завдання 9.</i> Розрахунок проектного грошового потоку	1	Основна [1 – 3]. Додаткова [5; 8; 13; 15; 16; 25; 28; 29; 32; 34 – 37]
	Колоквіум за змістовий модуль 1	2	Основна [1; 2]. Додаткова [13; 32; 35]
	<i>Завдання 10.</i> Розрахунок кількісних показників ефективності інвестиційного проекту	2	Основна [1 – 3]. Додаткова [11; 13; 14 – 16; 19; 20; 23; 32; 34; 35; 38]
Разом		18	
<i>Змістовий модуль 2.</i> Функціональні аспекти проектного аналізу	<i>Завдання 11.</i> Динамічний аналіз беззбитковості проекту	2	Основна [1 – 3]. Додаткова [6; 13; 15; 16; 18; 32; 34]
	<i>Завдання 12.</i> Операційний аналіз за проектом	1	Основна [1 – 3]. Додаткова [5; 6; 13; 15; 16; 30; 32]
	Контрольна робота за темами 7 – 10	1	Основна [1 – 3]. Додаткова [5; 6; 13; 15; 16; 30; 32; 33; 35]
	<i>Завдання 13.</i> Модерація "Визначення ризиків інвестиційного проекту"	2	Основна [1 – 3]. Додаткова [13; 15; 16; 21; 32; 34; 35]
	<i>Завдання 14.</i> Маркетинговий аналіз інвестиційного проекту. Презентація групової роботи. Експрес-опитування за темами 10 – 11	2	Основна [1 – 3]. Додаткова [13; 15 – 17; 32; 34; 35]
	<i>Завдання 15.</i> Розрахунок капітальних та поточних витрат за проектом	2	Основна [1 – 3]. Додаткова [13; 15; 16; 21; 26; 32; 34; 35; 37]
	<i>Завдання 16.</i> Проведення інституціонального, соціального та екологічного аналізів інвестиційного проекту	1	Основна [1 – 3]. Додаткова [6; 10; 12; 13; 15; 16; 24; 32; 35]
	<i>Завдання 17.</i> Проведення фінансового та економічного аналізів інвестиційного проекту	1	Основна [1 – 3]. Додаткова [6; 10; 12; 13; 15; 16; 24; 32; 35]

1	2	3	
	Колоквіум за змістовий модуль 2	2	Основна [1 – 3]. Додаткова [4; 9; 13; 15; 16; 32; 34; 35]
	Круглий стіл на тему: "Напрями підвищення інвестиційної привабливості підприємств України"	2	Основна [1 – 3]. Додаткова [4; 9; 13; 15; 16; 32; 34; 35]
Разом		14	
Усього		32	

6.1. Приклади типових практичних завдань за темами

Змістовий модуль 1 Концепція проектного аналізу

Необхідність одержання відповідного рівня професійної компетентності висуває конкретні вимоги до оволодіння студентом певною сукупністю вмінь, знань та навичок. Практичні завдання різного рівня складності та спрямованості дають можливість опрацювання студентом у процесі їх виконання певних компетентностей та завдань діяльності, що має забезпечити підготовку висококваліфікованих фахівців.

Розглянемо на прикладах еталонні вирішення практичних завдань різного рівня складності.

Тема 7. Стандартні фінансові та неформальні критерії прийняття рішень

Завдання 1. Підприємство в наступному році планує виробити й продати 1 200 одиниць товару, змінні витрати на виготовлення й продаж одиниці якого складають 7 грн. Постійні витрати дорівнюють 63 тис. грн/рік, а запланований прибуток – 33 тис. грн/рік. За якою ціною слід продавати товар?

Рішення. Для визначення ціни, за якою необхідно продавати товар, потрібно використати таку формулу:

$$Ц = \frac{П + А}{V} + в,$$

де Π – запланований прибуток за рік, тис. грн/рік;

A – постійні витрати на весь обсяг виробництва, тис. грн/рік;

V – плановий обсяг продажу товару, шт.;

ϵ – змінні витрати на одиницю продукції, грн.

$$Ц = \frac{63\,000 + 33\,000}{1\,200} + 7 = 87 \text{ (грн)}.$$

Відповідь: підприємству, щоб отримати запланований прибуток у розмірі 33 тис. грн, необхідно продавати 1 200 одиниць товару за ціною 87 грн.

Завдання 2. Розглядається проект модернізації виробничої лінії з виробництва шахтного обладнання, який розрахований на чотири роки та передбачає передінвестиційні витрати. Вигоди й витрати за цим проектом наведено в табл. 6.2. Визначити, за якої ставки інвестування проект стає нерентабельним?

Таблиця 6.2

Вихідні дані проекту модернізації виробничої лінії з виробництва шахтного обладнання

Рік	0	1	2	3	4
Вигоди, тис. грн	0	2 500	6 000	7 000	8 000
Витрати, тис. грн	3 500	2 000	1 500	0	0

Рішення. Для визначення ставки дохідності, при якій проект стає нерентабельним, необхідно визначити внутрішню норму прибутковості за проектом. Розмір ставки інвестування, який є нижчим за неї, призведе до нерентабельності проекту. Для розрахунку внутрішньої норми дохідності необхідно застосувати наступну формулу:

$$ВНД = i_1 + \frac{ЧДД_1}{ЧДД_1 + ЧДД_2} (i_2 - i_1),$$

де $ВНД$ – внутрішня норма дохідності проекту, %;

i_1 – ставка прибутковості проекту, за якої чистий дисконтований дохід є позитивним;

i_2 – ставка прибутковості проекту, за якої чистий дисконтований дохід є від'ємним;

$ЧДД_1$ – чистий дисконтований дохід за проектом при ставці прибутковості i_1 ;

$ЧДД_2$ – чистий дисконтований дохід за проектом при ставці прибутковості i_2 .

Для зручності виконання розрахунків слід скласти розрахункову таблицю (табл. 6.3).

Таблиця 6.3

Розрахунок чистого дисконтованого доходу проекту за умови різних ставок прибутковості

Рік	0	1	2	3	4	Усього
Вигоди	0	2 500,00	2 500,00	1 500,00	2 000,00	
Витрати	3 500,00	2 000,00	1 500,00	0	0	
Дохід	-3 500,00	500,00	1 000,00	1 500,00	2 000,00	
Коефіцієнт дисконтування при нормі прибутковості 10 %	1	0,91	0,83	0,75	0,68	
Чистий дисконтований дохід при 10 %	-3 500,00	454,55	826,40	1 126,95	1 366,00	273,90
Коефіцієнт дисконтування при нормі прибутковості 20 %	1	0,83	0,70	0,58	0,48	
Чистий дисконтований дохід при 20 %	-3 500,00	416,65	694,40	868,05	964,60	-556,30

Послідовність розрахунку показників таблиці така:

Розрахуємо дохід, який забезпечує реалізація проекту (як різницю між вигодами за проектом і витратами).

Розрахуємо коефіцієнт дисконтування за норми прибутковості 10 %.

Розрахуємо чистий дисконтований дохід за норми прибутковості 10 % за роками реалізації проекту. Підсумуємо за чотири роки.

Розрахуємо коефіцієнт дисконтування при нормі прибутковості 20 %.

Розрахуємо чистий дисконтований дохід за норми прибутковості 20 % за роками реалізації проекту. Підсумуємо за чотири роки.

Як видно із наведених розрахунків таблиці, чистий дисконтований дохід за норми прибутковості 10 % за роками реалізації проекту склав 273,9 тис. грн. За норми прибутковості 20 % він є від'ємним і склав 556,3 тис. грн.

Внутрішня норма прибутковості складе:

$$ВНД = 10 + \frac{273,9}{273,9 + 556,3} (20 - 10) = 13,3 \%$$

Відповідь: отже, за умови ставки інвестування понад 13,3 % проект модернізації виробничої лінії з виробництва шахтного обладнання стає нерентабельним.

Змістовий модуль 2

Функціональні аспекти проектного аналізу

Тема 11. Технічний аналіз

Завдання 1. Визначити доцільність проекту вдосконалення технології виробництва з метою розширення виробничої потужності на 125 %, з 1 100 т/рік до 2 475 т/рік. Для цього необхідно в діюче виробництво встановити реактор вартістю 31 500 грн (3 шт.), бункер – 10 500 грн. (2 шт.), конвеєр – 21 000 грн. (1 шт.). Відомо, що фактична собівартість 1 тони продукту становить 580 грн/т. Рентабельність продукції досягла 25 %. Норму дисконту з урахуванням ризиків прийняти на рівні 25 %. Вага умовно-постійних витрат у собівартості – 35 %. Період реалізації проекту – 3 роки. Норма амортизації обладнання, будівель і споруд згідно з законодавством. Витрати на утримання обладнання, будівель і споруд – 4 %. Витрати на поточний ремонт обладнання, будівель і споруд – 0,5 %.

Рішення. Визначення ефективності проекту вдосконалення технології виробництва проводиться за наступним алгоритмом:

1. Визначаємо чисту приведену вартість проекту. Період окупності проекту, індекс прибутковості визначаються за формулами:

$$NPV = -K + \frac{\Delta\Pi_1}{(1+e)^1} + \frac{\Delta\Pi_2}{(1+e)^2} + \frac{\Delta\Pi_3}{(1+e)^3},$$

де NPV – чиста приведена вартість проекту, грн;

K – капітальні вкладення в проект, грн;

$\Delta\Pi_1, \Delta\Pi_2, \Delta\Pi_3$ – зміна прибутку, що забезпечує реалізація проекту, відповідно в перший, другий та третій рік реалізації проекту, грн;

e – норма дисконту, %.

$$ПО = \frac{K}{СГП},$$

де $ПО$ – період окупності проекту, роки;

$СГП$ – середньорічний грошовий потік, грн.

$$ІД = \frac{ГП}{K},$$

де $ІД$ – індекс дохідності, грн/грн;

$ГП$ – грошовий потік проекту, грн.

2. Визначаємо зміну прибутку, яку забезпечує реалізація проекту, за формулою:

$$\Delta\Pi = \Pi_2 - \Pi_1,$$

де Π_1 – прибуток, який отримувало підприємство до реалізації проекту, грн;

Π_2 – прибуток, який отримало підприємство після реалізації проекту, грн.

3. Визначимо прибуток, який отримувало підприємство до реалізації проекту, за формулою:

$$\Pi_1 = (Ц_1 - C_1)A_1,$$

де $Ц_1$ – ціна на продукцію підприємства до реалізації проекту, грн;

A_1 – обсяг виробництва продукції підприємства до реалізації проекту, т/рік;

C_1 – собівартість продукції підприємства до реалізації проекту, грн.

4. Визначимо прибуток, який буде отримувати підприємство після реалізації проекту, за формулою:

$$\Pi_2 = (\text{Ц}_2 - \text{С}_2)A_2,$$

де Ц_2 – ціна на продукцію підприємства після реалізації проекту, грн;

A_2 – обсяг виробництва продукції підприємства після реалізації проекту, т/рік;

С_2 – собівартість продукції підприємства після реалізації проекту, грн.

5. Визначимо ціну на продукцію проекту за формулою:

$$\text{Ц}_1 = \text{Ц}_2 = \text{С}(1 + \frac{R}{100}),$$

де R – рентабельність продукції, %.

6. Визначимо собівартість продукції після реалізації проекту за формулою:

$$\text{С}_2 = \text{С}_1 - h_1 + h_2,$$

де h_1 – сума умовно-постійних витрат у собівартості продукції, грн;

h_2 – сума умовно-змінних витрат у собівартості продукції, грн.

7. Визначимо суму умовно-змінних витрат у собівартості продукції за формулою:

$$h_2 = \frac{h_1 A_1}{A_2} + \frac{K(H + k_1 + k_2)}{100 \times A_2},$$

де H – норма амортизації обладнання або будівель і споруд, %;

k_1 – витрати на утримання обладнання та будівель і споруд, %;

k_2 – витрати на поточний ремонт обладнання та будівель і споруд, %.

8. Розрахуємо суму додаткових капіталовкладень у проект розширення виробничої потужності за допомогою укрупненого методу (табл. 6.4).

При здійсненні проекту в діючому виробництві використовують поняття лімітованих витрат, які рівні не 100 %, а 25 % – 35 % від вартості глави 2.

Розрахунок суми інвестицій за проектом

№ п/п	Найменування	Кількість, шт.	Вартість одиниці, тис. грн	Усього
	Основне обладнання			
	Реактор	3	31,5	94,5
	Бункер	2	10,5	21
	Конвеєр	1	21	21
1	Разом рядок 1			136,5
2	Невраховане обладнання (20 % від р.1)			27,3
3	Усього обладнання (р.1+р.2)			163,8
4	Транспортні витрати (7 % від р.3)			11,47
5	Усього (р.4+р.3)			175,27
6	Монтаж (10 % від р.5)			17,53
7	Вартість оснащення (10 % від р.5)			17,53
8	КВП та А (17 % від р.5)			29,8
9	Інше (7 % від р. 5)			12,27
10	Вартість усього обладнання (р.5 + р.6 + р.7 + р.8 + р.9)			252,38
11	Вартість будинків, споруджень (р.12 × 0,55)			308,47
12	Вартість другої глави – 100 % (р.10/0,45 × 100)			560,85
13	Усього капіталовкладень з урахуванням лімітованих витрат (гл 2 × 1,25), у тому числі вартість обладнання вартість будівель та споруджень			701,06 315,48 385,58

Сума інвестицій вплине на умовно-постійні витрати, тобто збільшить їх на суму амортизаційних відрахувань і суму витрат на утримання й поточний ремонт.

Розрахуємо суму умовно-постійних витрат у собівартості продукції:

$$h_1 = 580 \times 0,35 = 203 \text{ грн.}$$

Розрахуємо суму умовно-змінних витрат у собівартості продукції після реалізації проекту:

$$h_2 = \frac{203 \times 1100}{2475} + \frac{315480 \times (0,10 + 0,04 + 0,005)}{2475} + \frac{385580 \times (0,02 + 0,04 + 0,005)}{2475} = 90,22 + 18,42 + 10,13 = 118,77 \text{ грн.}$$

Розрахуємо собівартість продукції після реалізації проекту:

$$C_2 = 580 - 203 + 118,77 = 495,77 \text{ грн.}$$

Визначимо ціну на продукцію проекту:

$$C_1 = C_2 = 580 \times (1 + 0,25) = 725 \text{ грн.}$$

Визначимо зміну прибутку, яку забезпечує реалізація проекту:

$$\Delta\Pi = (725 - 495,77) \times 2\,475 - (725 - 580) \times 1\,100 = 567\,344,25 - 159\,500 = 407\,844,25 \text{ грн.}$$

Розрахуємо показники ефективності проекту:

чисту приведену вартість проекту:

$$NPV = -701\,060 + \frac{407\,844,25}{(1+0,25)^1} + \frac{407\,844,25}{(1+0,25)^2} + \frac{407\,844,25}{(1+0,25)^3} = -70\,1060 + 326\,275,4 + 261\,020,32 + 208\,818,93 = 95\,054,65 \text{ (грн);}$$

період окупності проекту:

$$ПО = \frac{701\,060}{265\,371,55} = 2,64 \text{ (роки);}$$

індекс дохідності проекту:

$$ID = \frac{796\,114,65}{701\,060} = 1,14 \text{ (грн / грн).}$$

Відповідь: проект удосконалення технології виробництва з метою розширення виробничої потужності є доцільним, тому що ефект позитивний і становить 95 054,65 грн. Період окупності – 2,64 роки, індекс прибутковості більше одиниці й дорівнює 1,14 грн/грн.

6.2. Індивідуальне навчальне завдання

Індивідуальне навчальне завдання (ІНЗ) виконується самостійно під час консультування з викладачем протягом навчального семестру відповідно до графіка навчального процесу.

Підготовка ІНЗ передбачає: систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань із дисципліни та застосування їх при вирішенні конкретних виробничих ситуацій; розвиток навичок самостійної роботи й оволодіння методикою дослідження та експерименту, пов'язаних з темою ІНЗ.

ІНЗ припускає наявність таких елементів наукового дослідження: практичної значущості, комплексного системного підходу до вирішення

завдань дослідження; теоретичного використання сучасної методології і наукових розробок; елементів творчості; вміння застосовувати сучасні технології.

Практична значущість ІНЗ полягає в обґрунтуванні реальності її результатів для потреб підприємства.

Комплексний системний підхід до вирішення завдань дослідження полягає в тому, що предмет дослідження розглядається з позиції теоретичних та практичних засад впливу проекту на фінансово-господарську діяльність підприємства – у тісному взаємозв'язку та єдиній логіці обґрунтування та кількісної оцінки.

Застосування сучасної методології полягає в тому, що під час розроблення концепції проекту студент повинен користуватись інформацією про новітні досягнення в техніці та технології досліджуваного виробництва та обґрунтувати доцільність проектних рішень, спрямованих на удосконалення технології виробництва та на розширення його потужності, з позицій методології, інструментарію та аспектів проектного аналізу, базуючись на основних положеннях концепції проекту та проектного аналізу. Під час виконання ІНЗ поряд із теоретичними знаннями та практичними навичками за фахом кожен студент повинен продемонструвати здібності до наукових досліджень і вміння творчо мислити, вирішувати актуальні науково-прикладні завдання.

ІНЗ з дисципліни "Проектний аналіз" виконується на матеріалах підприємств-баз практик. У випадках, коли декілька студентів проходили практику на одному підприємстві, ІНЗ змінюється в проектній частині за розсудом викладача, що у свою чергу може привести зовсім до різних співвідношень критеріїв, висновків тощо.

Тема ІНЗ: "Техніко-економічне обґрунтування проекту".

Мета роботи – техніко-економічне обґрунтування проекту (за варіантом) на основі техніко-економічного аналізу діючого виробництва.

Для досягнення поставленої мети роботи необхідно: розробити концепцію, сформулювати інвестиційний задум, дослідити інвестиційні можливості проекту, визначити джерела фінансування проекту, розрахувати вплив проекту на основні техніко-економічні показники, визначити економічну ефективність проекту.

Індивідуальне завдання складається з: титульної сторінки, змісту; вступу; аналітичної частини; дослідницької частини, проектною частини;

висновків, списку літератури; додатків до індивідуального завдання (за необхідності).

Стиль викладення – науковий.

Обсяг ІНЗ повинен становити в друкованому варіанті 10 – 15 сторінок. Орієнтовна кількість сторінок у розділах: вступ – 1 стор.; аналітична частина – 2 – 3 стор.; дослідницька частина – 3 – 5 стор.; проектна частина – 3 – 5 стор.; висновки та рекомендації – 1 стор.

Титульний аркуш ІНЗ повинен мати такий зміст: назва університету; назва кафедри; назва навчальної дисципліни; тема індивідуального завдання; прізвище, ініціали студента, навчальна дисципліна, номер академічної групи; дата подання завдання викладачеві на перевірку (день, місяць рік).

Вступ. У вступі студентом розкривається сутність і стан наукового завдання та його значущість, мета та завдання ІНЗ.

Аналітична частина – "Опис об'єкта дослідження та характеристика його діяльності".

При визначенні об'єкта дослідження коротко викладається характеристика підприємства, умови його функціонування, характеристика певного процесу виробництва, організація виробництва продукції, сфери діяльності підприємства; обґрунтовується вибір напрямку досліджень.

Ця частина, як і в повному обсязі ІНЗ, може бути представлена в текстовій формі (в електронному варіанті чи в рукописному вигляді) з необхідним графічним матеріалом.

Дослідницька частина – "Оцінювання виробничих можливостей підприємства"

У цьому розділі ІНЗ студент повинен провести експрес-аналіз основних техніко-економічних показників для виявлення загальної ситуації, що склалася на підприємстві; провести розширений аналіз ефективності використання основних виробничих фондів – для формування концепції проекту; а також провести аналіз фінансового стану підприємства, що досліджується, – для оцінювання можливості власного фінансування проекту та/або залучення фінансових ресурсів інвестора.

Проектна частина – "Техніко-економічне обґрунтування проекту (за варіантом)"

У цьому розділі на основі висновків про стан підприємства формується концепція проекту: визначається, який саме проект необхідно

запровадити на підприємстві для підвищення ефективності діяльності підприємства. Вибір виду інвестиційного проекту здійснюється за результатами оцінки виробничих можливостей конкретного підприємства. Далі визначаються джерела фінансування та їх вартість, а також вплив реалізації певного проекту на результати фінансово-господарської діяльності підприємства. Заключним етапом роботи є розрахунок економічної ефективності проекту за основними критеріями. Цей розділ повинен закінчуватися зведеною таблицею основних техніко-економічних показників, що відображають вплив проекту на фінансово-господарську діяльність підприємства і показники економічної ефективності проекту.

Висновки. У висновках відображені основні положення всіх частин ІНЗ, а також практичні результати, отримані студентом під час виконання ІНЗ, і оцінка економічної ефективності проекту (за варіантом).

Список використаних джерел. Джерела треба розміщувати в списку в певному порядку: спочатку наводяться законодавчі та нормативні акти, статистичні довідники, загальна та спеціальна література за алфавітом. Відомості про джерела, які включені до списку, необхідно подавати згідно з вимогами державного стандарту з обов'язковим наведенням праць.

Під час виконання завдання необхідно дотримуватися нормативно встановлених правил оформлення тексту, таблиць, формул, розрахунків, схем, рисунків.

Усі аркуші слід пронумерувати: порядковий номер ставиться в правому верхньому куті сторінки, при цьому нумерація починає ставиться на першому аркуші після вступу.

Завдання має бути виконано і подано викладачу на кафедру не пізніше зазначеної в навчальному плані дати.

Підготовка якісного індивідуального навчального завдання є обов'язковою умовою отримання студентом позитивно підсумкової оцінки з даної навчальної дисципліни.

6.3. Тематика індивідуального навчального завдання

1. Техніко-економічне обґрунтування проекту реконструкції виробництва.

2. Техніко-економічне обґрунтування проекту розширення виробництва.

3. Техніко-економічне обґрунтування проекту модернізації виробництва.

4. Техніко-економічне обґрунтування проекту технічного переозброєння виробництва.

5. Техніко-економічне обґрунтування проекту оновлення окремих видів обладнання виробництва.

6. Техніко-економічне обґрунтування проекту розширення виробництва з метою випуску додаткового обсягу продукції.

7. Техніко-економічне обґрунтування проекту заміни обладнання з метою зниження поточних виробничих витрат.

8. Техніко-економічне обґрунтування проекту розширення підприємства з метою випуску нової продукції.

9. Техніко-економічне обґрунтування проекту заміни обладнання з метою підвищення якості продукції, що виробляється.

10. Техніко-економічне обґрунтування проекту заміни обладнання з метою поглиблення переробки вхідної сировини.

11. Техніко-економічне обґрунтування проекту технічного переозброєння виробництва з метою економії ресурсів, що використовуються для виробництва продукції.

12. Техніко-економічне обґрунтування проекту технічного переозброєння виробництва з метою скорочення виробничого циклу.

13. Техніко-економічне обґрунтування проекту технічного переозброєння виробництва з метою підвищення ефективності використання трудових ресурсів.

14. Техніко-економічне обґрунтування проекту технічного переозброєння виробництва з метою запровадження прогресивної технології.

15. Техніко-економічне обґрунтування проекту технічного переозброєння виробництва з метою використання нових видів сировини.

16. Техніко-економічне обґрунтування проекту технічного переозброєння виробництва за допомогою операційного лізингу.

17. Техніко-економічне обґрунтування проекту технічного переозброєння виробництва за допомогою фінансового лізингу.

18. Розробка концепції проекту з інвестування приросту запасів матеріальних оборотних активів.

7. Самостійна робота

Самостійна робота студента (СРС) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються студентом самостійно під методичним керівництвом викладача.

Мета СРС – засвоєння в повному обсязі навчальної програми та формування у студентів загальних і професійних компетентностей, які відіграють суттєву роль у становленні майбутнього фахівця вищого рівня кваліфікації.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи студентів денної форми навчання, визначається навчальним планом і становить 62 % (112 годин) від загального обсягу навчального часу на вивчення дисципліни (180 годин). У ході самостійної роботи студент має перетворитися на активного учасника навчального процесу, навчитися свідомо ставитися до оволодіння теоретичними і практичними знаннями, вільно орієнтуватися в інформаційному просторі, нести індивідуальну відповідальність за якість власної професійної підготовки. СРС містить: опрацювання лекційного матеріалу; опрацювання та вивчення рекомендованої літератури, основних термінів та понять за темами дисципліни; підготовку до практичних, семінарських, занять; підготовку до виступу на семінарських заняттях; поглиблене опрацювання окремих лекційних тем або питань; виконання індивідуальних завдань (вирішення розрахункових індивідуальних та комплексних завдань) за вивченою темою; написання есе за заданою проблематикою; пошук (підбір) та огляд літературних джерел за заданою проблематикою дисципліни; аналітичний розгляд наукової публікації; контрольну перевірку студентами особистих знань за запитаннями для самодіагностики; підготовку до контрольних робіт та інших форм поточного контролю; підготовку до модульного контролю (колоквіуму); систематизацію вивченого матеріалу з метою підготовки до семестрового екзамену.

Необхідним елементом успішного засвоєння матеріалу навчальної дисципліни є самостійна робота студентів з вітчизняною та закордонною спеціальною економічною літературою, нормативними актами з питань державного регулювання економіки, статистичними матеріалами. Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам для засвоєння теоретичних знань з навчальної дисципліни, наведені в табл. 7.1.

Завдання для самостійної роботи студентів та форми її контролю

Назва теми	Зміст самостійної роботи студентів	Кількість годин	Форми контролю СРС	Література
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1 Концепція проектного аналізу				
<i>Тема 1.</i> Базові положення проектного аналізу	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять	5	Активна участь у виконанні практичних завдань	Основна [1; 2]. Додаткова [13; 15; 16; 28; 32]
<i>Тема 2.</i> Стратегія інвестиційної діяльності підприємства	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять. СРС 1 есе на тему: "Стратегія розвитку АПК України". Підготовка презентації	6	Активна участь у виконанні практичних завдань	Основна [1 – 3]. Додаткова [10; 11; 15; 16; 25; 28; 32 – 35]
<i>Тема 3.</i> Концепція проекту	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять. Виконання практичних завдань щодо класифікації інвестиційних проектів. Підготовка до експрес-опитування за темами 1 – 3	6	Активна участь у виконанні практичних завдань	Основна [1 – 3]. Додаткова [8; 10; 15; 16; 25 – 28; 34 – 37]
<i>Тема 4.</i> Життєвий цикл проекту	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять. Виконання практичних завдань щодо класифікації інвестиційних проектів. Підготовка до експрес-опитування за темами 1 – 3	6	Контрольна робота за темами 1 – 3	Основна [1; 2]. Додаткова [7; 13; 16; 35; 36]
			Подання на перевірку есе 1	
<i>Тема 5.</i> Концепція витрат і вигод у проектному аналізі, цінність грошей у часі	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять. Підготовка презентації	6	Контроль самостійної роботи студента. Письмове експрес-опитування на лекції за темами 1 – 3	Основна [1; 2]. Додаткова [4; 9; 13]

Продовження табл. 7.1

1	2	3	4	5
<i>Тема 6.</i> Грошовий потік	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять. Вирішення практичних завдань щодо визначення фаз, стадій, етапів життєвого циклу проекту	6	Активна участь у виконанні практичних завдань	Основна [1 – 3]. Додаткова [10; 13; 15; 16; 32; 35]
<i>Тема 7.</i> Стандарти фінансові та неформальні критерії прийняття рішень	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять. Підготовка до колоквиуму 1	6	Подання на перевірку есе 2	Основна [1 – 3]. Додаткова [5; 8; 13; 15; 16; 25; 28; 29; 32; 34 – 37]
<i>Тема 8.</i> Динамічний аналіз беззбитковості проекту	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять. Вирішення практичних завдань щодо визначення витрат та вигід проекту	6	Підсумкова контрольна робота за змістовим модулем 1	Основна [1 – 3]. Додаткова [11; 13; 14 – 16; 19; 20; 23; 32; 34; 35; 38]
<i>Тема 9.</i> Оцінювання і прийняття проектних рішень в умовах ризику та невизначеності	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять	6	Активна участь у виконанні практичних завдань	Основна [1 – 3]. Додаткова [10; 13; 15; 16; 32; 35]
Разом за змістовим модулем 1		53		
Змістовий модуль 2				
Функціональні аспекти проектного аналізу				
<i>Тема 10.</i> Маркетинговий аналіз	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять. Підготовка до контрольної роботи за темами 7 – 9. Написання наукової статті	6	Активна участь у виконанні практичних завдань та захист завдань	Основна [1 – 3]. Додаткова [6; 13; 15; 16; 18; 32; 34]
<i>Тема 11.</i> Технічний аналіз	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять. Розрахунок показників ефективності інвестиційного проекту. Написання наукової статті. Підготовка до експрес-опитування за темами 10 – 11	13	Контроль самостійної роботи студента. Поточна контрольна робота 2 за темами 7 – 9	Основна [1 – 3]. Додаткова [5; 6; 13; 15; 16; 30; 32; 33; 35]

Закінчення табл. 7.1

1	2	3	4	5
<i>Тема 12.</i> Інституційний аналіз	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять. Підготовка презентації. Написання наукової статті	6	Активна участь у виконанні практичних завдань та захист завдань	Основна [1 – 3]. Додаткова [13; 15; 16; 21; 32; 34; 35]
<i>Тема 13.</i> Екологічний аналіз	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять. Розрахунок капітальних витрат укрупненим методом	6	Контроль СРС. Експрес-опитування на лекції 2 за темами 10 – 11	Основна [1 – 3]. Додаткова [13; 16; 21; 26; 31; 32; 34; 35]
<i>Тема 14.</i> Соціальний аналіз	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять. Підготовка до колоквиуму 2. Написання наукової статті	6	Активна участь у виконанні практичних завдань та захист завдань	Основна [1 – 3]. Додаткова [13; 15 – 17; 32; 34; 35]
<i>Тема 15.</i> Фінансовий аналіз	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять. Підготовка до круглого столу на тему: "Напрямки підвищення інвестиційної привабливості підприємств України". Написання наукової статті	6	Підсумкова контрольна робота за змістовим модулем 2	Основна [1 – 3]. Додаткова [6; 10; 12; 13; 15; 16; 24; 32; 34; 35]
<i>Тема 16.</i> Економічний аналіз	Вивчення лекційного матеріалу, систематизація вивченого матеріалу. Огляд літературних джерел за темами навчальної дисципліни. Подання до видавництва наукової статті	6	Активна участь у виконанні практичних завдань	Основна [1 – 3]. Додаткова [4; 9; 13; 15; 16; 32; 34; 35]
Разом за змістовим модулем 2		48		
<i>Підготовка до екзамену</i>		11		Основна [1; 2]. Додаткова [1, 6, 10, 13, 14]
Усього		112		
<i>Екзамен</i>		4		

За умови, коли студент виконав всі види навчальних робіт у відповідності до технологічної карти, та все одно йому не вистачає балів за поточну успішність, йому пропонується отримати додаткові бали за рахунок написання есе. Тематика есе наведена нижче.

Тематика есе з навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Концепція проектного аналізу

Тема 1. Базові положення проектного аналізу

1. Роль проектного аналізу в управлінні інвестиційною діяльністю.
2. Еволюція, концепція та принципи проектного аналізу.
3. Проектний підхід до управління реальними інвестиціями.

Література: основна [1; 2]; додаткова [13; 15; 16; 28; 32].

Тема 2. Стратегія інвестиційної діяльності підприємства

1. Інвестиційна стратегія підприємства за умови несприятливого інвестиційного клімату країни.
2. Комплексне забезпечення управління інвестиційною проектною діяльністю.
3. Здійснення підприємством інвестиційно-проектної діяльності.

Література: основна [1 – 3]; додаткова [10; 11; 15; 16; 25; 28; 32 – 35].

Тема 3. Концепція проекту

1. Вплив елементів внутрішнього і зовнішнього середовищ проекту на оцінку проекту.
2. Визначення середовища проекту та його впливу на ефективність прийняття інвестиційних рішень.
3. Економічна суть поняття проект та види проектів.

Література: основна [1; 2]; додаткова [11; 13; 15; 27 – 29; 32; 34 – 37].

Тема 4. Життєвий цикл проекту

1. Поняття життєвого циклу проекту: визначення фаз, стадій, етапів.
2. Сучасні підходи до визначення життєвого циклу проекту.
3. Необхідність управління проектом.

Література: основна [1; 2]; додаткова [7; 13; 16; 35; 36].

Тема 5. Концепція витрат і вигод у проектному аналізі, цінність грошей у часі

1. Поняття вигід і витрат у проектному аналізі.
2. Визначення грошового потоку проекту.

Література: основна [1; 2]; додаткова [4; 9; 13].

Тема 6. Грошовий потік

1. Грошовий потік як критерій оцінки інвестиційного проекту.

Література: основна [1 – 3]; додаткова [10; 13; 15; 16; 32; 35].

Тема 7. Стандартні фінансові та неформальні критерії прийняття рішень

1. Методика розрахунку основних кількісних критеріїв відбору проектів.
2. Переваги та недоліки різних кількісних критеріїв оцінки ефективності інвестицій.

3. Необхідність застосування якісних критеріїв при відборі проектів.

Література: основна [1 – 3]; додаткова [5; 8; 13; 15; 16; 25; 28; 29; 32; 34 – 37].

Тема 8. Динамічний аналіз беззбитковості проекту

1. Види точок беззбитковості та порядок їх розрахунку.
2. Доцільність застосування операційного левериджу для оцінки проектів.
3. Управління виробничими витратами під час реалізації проектів.
4. Аналіз динамічності проекту.

Література: основна [1; 2]; додаткова [13; 32; 35].

Тема 9. Оцінювання і прийняття проектних рішень в умовах ризику та невизначеності

1. Необхідність урахування ризику при обґрунтуванні інвестиційних проектів.
2. Поняття ризику та невизначеності у проектному аналізі.
3. Показники та критерії оцінки ризиків проектів.
4. Основні методи зниження ризиків в оцінці й реалізації проекту.

Література: основна [1 – 3]; додаткова [11; 13; 14 – 16, 19; 20; 23; 32; 34; 35; 38].

Змістовий модуль 2

Функціональні аспекти проектного аналізу

Тема 10. Маркетинговий аналіз

1. Основні етапи проведення маркетингових досліджень під час аналізу проектних рішень.
  2. Відмінність маркетингового аналізу проекту при його спрямуванні на міжнародний ринок.
  3. Методичні підходи до аналізу конкурентного середовища продукції проекту.
  4. Необхідність складання маркетингового плану проекту.
  5. Методичні підходи до оцінювання кон'юнктури ринку, тенденції розвитку і прогнозування змін у проектному аналізі.
  6. Застосування концепції маркетингу для продукції проекту.
- Література:** основна [1 – 3]; додаткова [6; 13; 15; 16; 18; 32; 34].

Тема 11. Технічний аналіз

1. Визначення вимог при виборі технології проекту.
  2. Етапи проведення технічного аналізу проектів.
  3. Обґрунтування вибору місцезнаходження та масштабу проекту.
- Література:** основна [1 – 3]; додаткова [5; 6; 13; 15; 16; 30; 32; 33; 35].

Тема 12. Інституційний аналіз

1. Необхідність проведення інституційного аналізу для будь-якого проекту.
  2. Оцінювання впливу зовнішніх факторів на проект.
  3. Менеджер проекту як ключовий елемент управління проектом.
  4. Податкова політика держави як спосіб заохочення інвесторів.
- Література:** основна [1 – 3]; додаткова [13; 15; 16; 21; 32; 34; 35].

Тема 13. Екологічний аналіз

1. Оцінка впливу зовнішнього середовища на проект та розроблення програми протидії його негативному впливу.
2. Мета, роль та інформаційна база екологічного аналізу при підготовці та відборі проекту.

3. Визначте основні методичні підходи до оцінки впливу проекту на довкілля, які застосовуються для функціонуючих підприємств.

4. Методичні підходи до визначення та оцінювання впливу проекту на навколишнє середовище, що використовуються у міжнародній практиці.

Література: основна [1 – 3]; додаткова [13; 15 – 17; 32; 34; 35].

Тема 14. Соціальний аналіз

1. Можливість і доцільність проведення соціального аналізу для проектів різного масштабу.

2. Визначення соціального середовища проекту в проектному аналізі.

3. Формування набору соціальних індикаторів, що визначають нормативний стан проекту.

Література: основна [1 – 3]; додаткова [13; 15; 16; 21; 26; 32; 34; 35; 37].

Тема 15. Фінансовий аналіз

1. Методологічні підходи та інструментарій проведення фінансового аналізу проектів.

2. Фінансовий аналіз підприємства як першочерговий етап фінансового обґрунтування проекту.

3. Порівняльна характеристика джерел фінансування інвестиційних проектів.

4. Особливості фінансування інвестиційних проектів в Україні.

Література: основна [1 – 3]; додаткова [6; 10; 12; 13; 15; 16; 24; 32; 34; 35].

Тема 16. Економічний аналіз

1. Необхідність проведення економічного аналізу проекту.

2. Особливості економічного аналізу інвестиційних проектів.

3. Методичні підходи до визначення впливу проекту на економіку країни.

Література: основна [1 – 3]; додаткова [4; 9; 13; 15; 16; 32; 34; 35].

8. Контрольні запитання для самодіагностики

Змістовий модуль 1

Концепція проектного аналізу

1. Охарактеризуйте сутність, поняття, головну особливість, цілі та ознаки інвестиційного проекту.

2. Розкрийте поняття проектного аналізу, його функцій і складових елементів.

3. Наведіть поняття концепції проектного аналізу та можливостей використання принципів концепції. Дайте перелік положень концепції проектного аналізу.

4. Дайте стисло характеристику аспектів і інструментарію проектного аналізу.

5. Розкрийте роль стратегії підприємства в прийнятті інвестиційних рішень.

6. Охарактеризуйте стадії розроблення та основні принципи стратегії проекту.

7. Проведіть класифікацію проектів за певними ознаками: типом, тривалістю, складністю, масштабом, видом, класом, взаємовпливом, обов'язковістю, взаємопов'язаністю проектів.

8. Охарактеризуйте особливості інноваційних, організаційних, економічних, соціальних проектів.

9. Охарактеризуйте, що становлять три аспекти (рівні) продукції як товару.

10. Дайте стисло характеристику ознакам проекту.

11. Дайте перелік учасників проекту та членів команд проекту.

12. Визначте роль використання внутрішньої та зовнішньої інформації при прийнятті управлінських рішень.

13. Наведіть загальні принципи щодо оцінювання ефективності проектів та обґрунтуйте важливість системного підходу.

14. Дайте перелік та поясніть зміст функцій і видів управління проектами.

15. Поясніть поняття життєвого циклу проекту та охарактеризуйте основні етапи і види діяльності щодо забезпечення та реалізації проектів.

16. Наведіть перелік стадій розроблення проектів за традиційним підходом, підходом Всесвітнього Банку і ЮНІДО.

17. Поясніть, що таке вигоди і витрати проекту та, зокрема, безповоротні витрати і неявні вигоди.

18. У чому полягають відмінності між ситуаціями "із проектом і без проекту"?

19. Що таке альтернативна вартість проекту та яке місце мають підходи до складання переліку альтернативних рішень?

20. Які фактори зміни вартості грошей у часі?

21. Що таке дисконтування та які методи визначення ставки дисконту ви знаєте?

22. Як трактується інфляція в проектному аналізі, яким чином рекомендується враховувати інфляцію при оцінці витрат і вигід?

23. Наведіть класифікацію витрат проекту. Поясніть, як впливає зміна окремих видів витрат на ефективність проекту?

24. Що таке операційний важіль і яка його роль у виборі проектів?

25. Обґрунтуйте, основні кількісні та якісні критерії ефективності інвестиційних проектів.

26. Порівняйте різні кількісні критерії ефективності інвестиційних проектів.

27. Що визначають різні види точки беззбитковості та яким чином їх можна розрахувати?

28. Чому необхідно управляти ризиком інвестиційних проектів?

29. Наведіть перелік методів зниження ризику при оцінці і реалізації проектів.

30. Обґрунтуйте призначення методик проведення аналізу чутливості, імітаційного моделювання й аналізу сценаріїв.

Змістовий модуль 2

Функціональні аспекти проектного аналізу

31. Яка послідовність проведення технічного аналізу?

32. Обґрунтуйте проблеми підбору місця реалізації проекту, та основні принципи визначення масштабу проекту.

33. У чому полягає мета і завдання маркетингового аналізу?

34. Назвіть відмінність проведення маркетингового аналізу для проекту виробництва нового продукту і товару, що вже реалізується на ринку.

35. Яке місце в маркетинговому аналізі займає ціноутворення товару, організація каналів його просування і стимулювання збуту?
36. Назвіть ключові складові плану маркетингу та поясніть, у чому полягає мета проведення маркетингової ревізії.
37. Дайте характеристику екологічного аналізу та поясніть яким чином необхідно оцінювати екологічні наслідки проекту?
38. Наведіть перелік загально вживаних методик оцінки екологічних наслідків проектів, розкрийте їх сутність.
39. Охарактеризуйте особливості потенційно застосованих методик оцінки екологічних наслідків.
40. Яке основне завдання соціального аналізу?
41. Дайте перелік соціальних аспектів проекту.
42. Дайте перелік основних соціальних результатів проекту.
43. Назвіть перелік індикаторів, що використовуються в соціальному аналізі.
44. Які цілі і завдання інституціонального аналізу?
45. Назвіть види посадових зв'язків підлеглий-керівник за теорією Грайкунаса та поясніть, коли вони мають місце.
46. Що становить фінансовий аспект проектного аналізу та які його завдання?
47. Які принципи формування джерел фінансування проекту?
48. Доведіть, у чому полягає різниця між фінансовим і економічним аналізом.
49. Яка різниця між розрахунками фінансових і економічних цін та чим це обумовлено?
50. Як трактуються вигоди і витрати в економічному аналізі?
51. Як вимірюється втрата доходу в економічному аналізі?
52. Назвіть відмінність економічної привабливості й економічної ефективності.
53. Складіть перелік основних етапів визначення економічної привабливості проекту.
54. Охарактеризуйте поняття тіньового ціноутворення, механізм визначення тіньових цін.
55. Дайте визначення поняття коефіцієнта перерахунку та сформулюйте проблеми його використання.

9. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі: індивідуальних занять, консультацій, перевірки виконання індивідуальних завдань, перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль, тощо.

Формами організації індивідуально-консультативної роботи є:

а) із засвоєнням теоретичного матеріалу:

консультації: індивідуальні (запитання – відповідь); групові (розгляд типових прикладів – ситуацій);

б) із засвоєнням практичного матеріалу: консультації (індивідуальні і групові);

в) для комплексної оцінки засвоєння програмного матеріалу: індивідуальний прийом виконаних робіт;

рекомендації з підготовки есе для виступу на науковому семінарі;

рекомендації з підготовки тез для виступу на науковій конференції.

10. Методи навчання

Для активізації навчально-пізнавальної в процесі викладання дисципліни діяльності студентів передбачено застосування таких навчальних технологій, як: проблемні лекції; робота в малих групах; семінари дискусії; мозкові атаки; кейс-метод; ділові та рольові ігри; банки візуального супроводження (табл. 10.1).

Таблиця 10.1

Перелік методик активізації процесу навчання студентів

Методики активізації	Вид занять, де використовується ця методика
1	2
Лекції проблемного характеру спрямовано на розвиток логічного мислення студентів, коло питань теми обмежується двома-трьома ключовими моментами, увага студентів концентрується на матеріалі, що не знайшов відображення в підручниках, використовується досвід закордонних навчальних	Лекція проблемного характеру з питання: "Визначення витрат і вигід у проектному аналізі" (тема 5). Лекція проблемного характеру з питання: "Необхідність застосування стандартних фінансових та неформальних критеріїв прийняття рішень" (тема 7).

1	2
<p>закладів з роздачею студентам під час лекцій друкованого матеріалу та виділенням головних висновків з питань, що розглядаються. Під час читання лекцій студентам пропонуються питання для самостійного розмірковування, на які лектор відповідає сам, не чекаючи відповідей студентів. Така система примушує студентів сконцентруватися і почати активно мислити в пошуках правильної відповіді</p>	<p>Лекція проблемного характеру з питання: "Вибір інструментів управління проектними ризиками" (тема 8). Лекція проблемного характеру з питання: "Визначення відмінностей економічного аналізу від фінансового" (тема 16)</p>
<p>Робота в малих групах дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування</p>	<p>Робота в малих групах при проведенні класифікації проекту за різними класифікаційними ознаками (практичне заняття 4). Робота в малих групах при проведенні відповідності основних фаз, стадій та етапів життєвого циклу проекту за змістом та певною послідовністю (практичне заняття 5)</p>
<p>Семінари-дискусії передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, учать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів</p>	<p>Проблемне повідомлення та дискусія з питання: "Вибір методів оцінки ефективності інвестицій" (семінарське заняття за темою 7). Проблемне повідомлення та дискусія з питання: "Необхідність визначення різних видів точки беззбитковості проекту" (семінарське заняття за темою 8). Проблемне повідомлення та дискусія з питання: "Методичні підходи та інструментарій проведення фінансового аналізу проектів" (семінарське заняття за темою 15)</p>
<p>Мозкові атаки – метод розв'язання невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити як найбільшу кількість ідей за дуже обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію</p>	<p>Мозкова атака щодо визначення та оцінки ризиків проекту будівництва розважально-оздоровчого комплексу (практичне заняття 10)</p>
<p>Кейс-метод – метод аналізу конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу</p>	<p>Виробнича ситуація "Розробка концепції проекту будівництва розважально-оздоровчого комплексу" (практичне заняття 6)</p>

1	2
<p>Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, інструктажу, демонстрації нових товарів і послуг</p>	<p>Презентація результатів індивідуального навчального завдання "Техніко-економічне обґрунтування проекту".</p> <p>Презентація малими групами звіту: "Проведення класифікації проекту за різними класифікаційними ознаками".</p> <p>Презентація малими групами звіту: "Визначення відповідності основних фаз, стадій та етапів життєвого циклу проекту за змістом та певною послідовністю"</p>
<p>Тренінг – форма активного навчання, яка спрямована на відпрацювання та розвиток певних компетентностей та їх використання на практиці</p>	<p>Тренінг "Розробка та обґрунтування інвестиційного проекту" проводиться наприкінці семестру</p>
<p>Дидактичні ігри – метод імітації (наслідування, відображення) прийняття управлінських рішень у різноманітних ситуаціях шляхом програвання (розігрування) за правилами, які вже розроблено або виробляються самими учасниками, реалізується через самостійне вирішення студентами поставленої проблеми за умови недостатності необхідних знань, коли вони змушені самостійно опанувати новий зміст або шукати нові зв'язки в уже засвоєному матеріалі</p>	<p>Прийняття управлінських рішень щодо реалізації проекту на основі визначення впливу фінансового та операційного важелів на прибутковість проекту (практичне заняття 17)</p>
<p>Банки візуального супроводження сприяють активізації творчого сприйняття змісту дисципліни за допомогою наочності</p>	<p>Слайди таблиць "Визначення основних фаз, стадій та етапів життєвого циклу проекту за підходами Всесвітнього банку, ЮНІДО та вітчизняною проектною практикою" (лекція за темою 4).</p> <p>Слайди таблиць "Оцінка грошового потоку за періодами життєвого циклу інвестиційного проекту" (лекція за темою 6).</p> <p>Слайди таблиць "Стандартні фінансові та неформальні критерії прийняття рішень" (лекція за темою 7).</p> <p>Слайди таблиць "Існуючі підходи до аналізу проектних ризиків" (лекція за темою 9).</p> <p>Слайди таблиць "Методи економічної оцінки впливу на навколишнє середовище" (лекція за темою 13)</p>

11. Методи контролю

Система оцінювання сформованих компетентностей (див. табл. 2.2) у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту складати іспит, – 35 балів);

модульний контроль, що проводиться з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті *інтегровану* оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену, відповідно до графіку навчального процесу.

Поточний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться в таких формах:

активна робота на лекційних заняттях;

активна участь у виконанні практичних завдань;

активна участь у дискусії та презентації матеріалу на семінарських заняттях;

захист індивідуального та комплексного розрахункового завдання;

перевірка есе за заданою тематикою;

проведення поточного тестування;

проведення письмової контрольної роботи;

експрес-опитування;

проведення диктанту за лекційним матеріалом.

Модульний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться у формі колоквиуму. **Колоквиум** – це форма перевірки й оцінювання знань студентів у системі освіти у вищих навчальних закладах. Проводиться як проміжний міні-екзамен з ініціативи викладача.

Підсумковий/семестровий контроль проводиться у формі семестрового екзамену. **Семестрові екзамени** – форма оцінки підсумкового засвоєння студентами теоретичного та практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни, що проводиться як контрольний захід.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів. Оцінювання знань студента під час семінарських і практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за накопичувальною 100-бальною системою за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;

ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;

вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки;

арифметична правильність виконання індивідуального та комплексного розрахункового завдання.

Максимально можливий бал за конкретним завданням ставиться за умови відповідності індивідуального завдання студента або його усної відповіді всім зазначеним критеріям. Відсутність тієї або іншої складової знижує кількість балів. При оцінюванні індивідуальних завдань увага також приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу, згідно з графіком навчального процесу. Якщо якась із вимог не буде виконана, то бали будуть знижені.

Поточний тестовий контроль проводиться 2 рази за семестр. Тест включає запитання одиничного і множинного вибору щодо перевірки знань основних категорій навчальної дисципліни. Письмова контрольна робота проводиться 2 рази за семестр та включає практичні завдання різного рівня складності відповідно до тем змістового модуля.

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів. Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння

робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та оброблення, самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Критеріями оцінювання есе є:

здатність проводити критичне та незалежне оцінювання певних проблемних питань;

вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання;

застосування аналітичних підходів;

якість і чіткість викладення міркувань;

логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретної проблеми;

самостійність виконання роботи;

грамотність подачі матеріалу;

використання методів порівняння, узагальнення понять та явищ;

оформлення роботи.

Зразок білета до колоквиуму

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

Напрямок підготовки – Економіка підприємства

семестр 7

Навчальна дисципліна "Проектний аналіз"

КОЛОКВІУМ 1

Варіант 1

1. Тестові завдання (1,5 бали).

Тест 1. Проектний аналіз – це:

а) сукупність методів і прийомів для розроблення та оцінювання проектів як інструмента планування та розвитку діяльності;

- б) засіб організації найкращого вибору серед альтернативних варіантів за допомогою моделювання ситуації конкурентного ринку;
- в) певна філософія бізнесу.

Тест 2. За наявності інфляції у проектному аналізі рекомендується:

- а) здійснювати розрахунки на базі поточних цін;
- б) корегувати поточні ціни, зменшуючи чи підвищуючи їх в такій ступені, в який ріст ціни на товари менше чи більше загального зросту цін;
- в) використовувати тіньові ціни.

Тест 3. Визначте послідовність розробки стратегії інвестиційного проекту у передінвестиційних дослідженнях:

- а) планування реалізації стратегії, планування витрат та комбінування необхідних ресурсів;
- б) контроль та адаптація стратегії в часі реалізації та функціонування бізнес-проекту;
- в) визначення функціональних цілей та стратегій;
- г) вибір стратегії проекту;
- д) формування загальних цілей ділового проекту;
- е) визначення найближчих цілей проекту;
- є) розроблення правильного сполучення функціональних цілей та стратегій.

Тест 4. Випробування, прийом об'єкта, робоча документація відносяться до ... стадії життєвого циклу проекту:

- а) задум;
- б) дослідження проблеми;
- в) розроблення концепції;
- г) детальне пророблення;
- д) проектування;
- е) використання;
- є) ліквідація.

Тест 5. Згідно з підходом Всесвітнього банку етапи життєвого циклу проекту такі:

- а) визначення;
- б) дослідження проблеми;
- в) розроблення;
- г) експертиза;
- д) розроблення концепції;
- е) фінансове забезпечення;

- є) проектування;
- ж) реалізація;
- з) ліквідація;
- и) завершальне оцінювання.

Тест 6. На стадії ... забезпечується ретельне зовнішнє та внутрішнє оцінювання всіх аспектів та очікуваних наслідків проекту:

- а) ідентифікації;
- б) розробки;
- в) експертизи;
- г) реалізації;
- д) переговорів;
- е) завершальної оцінки.

Тест 7. За видом проектів відокремлюють такі проекти:

- а) технічний;
- б) організаційний;
- в) інноваційний;
- г) екологічний;
- д) соціальний;
- е) навчально-освітні;
- є) змішаний;
- ж) комбіновані.

Тест 8. Що є основним завданням проектного аналізу:

- а) визначення грошові потоки;
- б) визначення цінності проекту;
- в) визначення життєвого циклу проекту?

Тест 9. Що є вигодами за новим проектом:

- а) перевищення витрат над вигодами проекту;
- б) вигоди протягом життєвого циклу проекту
- в) лише ті вигоди, які з'являться після та поверх вигод, які надходять від попередньої незавершеної діяльності?

Тест 10. Явні вигоди – це:

- а) матеріальні вигоди, що зумовлені зменшенням витрат або отримання додаткових доходів;
- б) побічні вигоди, що супроводжують проект;
- в) втрачені вигоди від використання обмежених ресурсів;
- г) різниця позитивних і негативних результатів проекту.

Тест 11. Що визначає концепція граничного прибутку:

а) стратегію підприємства при переході від короткострокового до довгострокового періоду, за рахунок зміни структури капіталу (основних фондів) шляхом інвестицій;

б) цінність грошей у часі, що відбиває різні періоди вкладення грошей і одержання вигод по проекту;

в) мотиви і стимули сторін при підписанні угод між інвестором і підприємством, яке впроваджує проект ("власником" проекту)?

Тест 12. Синергетичні рішення – це коли...

а) прийняття одного з них є можливим за умови прийняття іншого;

б) прийняття одного з них виключає прийняття іншого;

в) прийняття яких сприяє тим або іншим способом досягненню різних цілей;

г) прийняття одного з них підвищує ефективність прийняття іншого;

д) реалізація одного з яких є необхідною умовою реалізації іншого.

Тест 13. Перерахуйте методи урахування фактору часу:

а) урахування фактору інфляції;

б) дисконтування;

в) розрахунок середньозваженої вартості капіталу;

г) нарахування складного відсотка.

Тест 14. Відсоткова ставка – це:

а) плата за грошові кошти, які передані у кредит для прийняття виробничих рішень;

б) ціна, яка виплачується або вилучається за використання грошових коштів;

в) процес зростання вкладу за рахунок нарощення процентів.

Тест 15. Потік реальних грошей від інвестиційної діяльності включає наступні види витрат і витрат, які розписані за періодами:

а) земля;

б) постійні витрати;

в) власний капітал;

г) будинки і спорудження;

д) машини;

е) нематеріальні активи;

є) балансовий прибуток;

ж) податки і збори;

з) приріст оборотного капіталу;

и) прибутки від реалізації.

2. Розрахункові завдання.

Завдання 1 (1,5 бали). Проведіть класифікацію за різними ознаками таких проектів:

1. Будівництво атомної електростанції.
2. Економічний розвиток регіонів України.
3. Газифікація сіл та селищ України.

Завдання 2 (2 бали). Упорядкуйте види робіт за проектом за стадіями та фазами інвестиційного проекту:

- 1) спорудження будівель та інші цивільні будівельні роботи;
- 2) визначення заходів, що сприяють проведенню ефективної збутової політики, організацій просування товару на ринок;
- 3) остаточний вибір технології та обладнання;
- 4) підбір інформації щодо потенційного попиту на окремі види товарів;
- 5) удосконалення технологи;
- 6) оцінювання проекту за формальними та неформальними критеріями заінтересованих або незалежних організацій.
- 7) оцінювання комерційної можливості реалізації проекту;
- 8) організація та проведення набору персоналу на конкурсній основі;
- 9) раціоналізація поточних виробничих і маркетингових витрат;
- 10) відбір технологій.

Завдання 3 (0,5 бала). Підприємство для реалізації інвестиційного проекту одержує від інвестора 750 000 грн. Визначити суму, отриману інвестором через 6 років, якщо за умовами договору використовується складна ставка відсотків – 16 % річних.

Завдання 4 (1,5 бали). Оцінити доцільність заміни обладнання, якщо капітальні витрати становлять 800 тис. грн, у тому числі 200 тис. грн – у перший рік, 600 тис. грн – у другий. Щорічний приріст прибутку визначений у розмірі 600 тис. грн. Період розрахунку – 5 років, ставка відсотка – 19 % за рік.

Завдання 5 (2,5 бали). Підприємство інвестувало на будівництво 160 тис. грн передбачається, що щорічні планові надходження від экс-

плату за цього приміщення становитимуть 55; 80; 95 та 120 тис. грн за ставкою відсотка 30 %. Існує інший варіант інвестування: купівля недобудованої будівлі за 155 тис. грн. Відомо, що щорічні планові надходження від експлуатації цього приміщення становитимуть 35; 58; 95 та 100 тис. грн за ставкою відсотка 20 %. Визначить проект, який є найбільш привабливим.

Тести для модульного контролю обираються із загального переліку тестів за відповідними модулями. Тестові завдання охоплюють провідні теми, які вивчаються в межах навчальної дисципліни "Проектний аналіз" та згруповані за двома модулями, кожен з яких складається з тестових завдань різного рівня складності.

Формат тестових завдань поділяється на:

завдання закритої форми із запропонованими відповідями, із яких вибирають одну правильну;

завдання відкритої форми з вільно конструйованими відповідями.

Тестові завдання закритої форми складаються з трьох компонент: інструкції з їх виконання, запитальної (змістової) частини та відповіді(ей).

Тестові завдання закритої форми розрізняються за принципом побудови відповіді.

1. *Альтернативні* тестові завдання передбачають наявність двох варіантів відповіді типу "так – ні"; "правильно – неправильно" тощо, їх використовують для перевірки правильності вибору або прийняття рішення у згорнутій формі. У цьому типі тестових завдань у запропонованих декількох відповідях є правильною лише одна.

Тестові завдання з *множинним вибором* передбачають принаймні три можливі відповіді (але не більше п'яти) Завдання такого типу доцільно використовувати в тих випадках, коли необхідно перевірити вміння правильно відтворювати отримані знання.

Розрізняють декілька варіантів тестів з множинним вибором.

1. Тестові завдання з *простим множинним вибором*, відповідь яких будується за принципом *класифікації*, їх використовують тоді, коли кількість можливих варіантів відповідей менше трьох, але відповідь більш складна, ніж відповідь типу "так – ні". Така форма тестового завдання є проміжною між альтернативними тестовими завданнями та тестовими завданнями з множинним вибором.

2. Тестові завдання з *множинним вибором*, побудова відповіді яких використовує принцип *класифікації*, рекомендується використовувати

при перевірці вмінь вільного орієнтування в групі схожих понять, явищ, процесів тощо.

3. Тестові завдання, у відповідях яких застосовано принцип *кумуляції*, доцільно використовувати для перевірки повноти знань та вмінь. Запитальна частина таких завдань в основному має порівняльний зміст: одна з декількох відповідей має бути найкращою, найбільш вірною, найбільш повною.

Під час складання тестових завдань з множинним вибором можливе *сполучення* всіх вище зазначених принципів.

II. Тестові завдання *на відновлення відповідності частин* являють собою модифікацію тестових завдань з множинним вибором і подаються у вигляді двох чи більше колонок слів, фраз, графічних зображень, цифрових або літерних позначень тощо.

III. Тестові завдання *на порівняння і протиставлення (на аналіз взаємозв'язку)* рекомендують для перевірки вмінь виявляти розпізнавальні ознаки різних явищ, ситуацій тощо. Під час виконання таких завдань тестований аналізує запропонований матеріал, синтезує його та робить відповідні висновки. У разі аналізу запропонований до тестування матеріал поділяється на окремі частини і визначаються їх взаємовідносини, у разі синтезу – окремі частини або елементи запропонованого матеріалу поєднуються в єдине ціле.

IV. Тестові завдання з *множинними відповідями "правильно – неправильно"* використовуються в ситуаціях, коли відповіді або рішення можуть бути тільки правильними або неправильними (на відміну від тестових завдань з однією найвірнішою відповіддю), не мають жодних відтінків переваги і є категоричними. Крім того, досить часто на запропоноване запитання існує декілька вірних відповідей. У такому разі вважається, що оцінюється глибина знань, розуміння різних аспектів явищ, процесів тощо.

V. Тестові завдання *на визначення причинної залежності* використовуються при необхідності перевірки розуміння певної причинної залежності між двома явищами. Запитання складається так, що кожне з двох тверджень, пов'язаних сполучником "тому що", є повним і чітко сформульованим Тому, хто тестується, спочатку необхідно визначити, правильне чи неправильне кожне з двох тверджень окремо, а лише потім, якщо обидва правильні, визначити, правильна чи неправильна причинна залежність між ними.

VI. Тестові завдання *на відтворення правильної послідовності* (комбінації) потребують переструктурування даних або елементів будь-якої комбінації. Використання таких завдань доцільне в разі тестування вмінь та знань правильної послідовності дій (нормативної діяльності), алгоритмів діяльності, технологічних прийомів тощо. Можливе також їх використання при тестуванні знань загальноприйнятих формулювань визначень, правил, законів, фрагментів нормативних документів тощо.

VII. Тестові завдання *відкритого типу* передбачають вільні відповіді тестованих, є завданнями без запропонованих варіантів відповідей і використовуються для виявлення знання термінів, визначень, понять тощо.

Підсумковий/семестровий контроль проводиться у формі семестрового екзамену. **Семестрові екзамени** – форма оцінки підсумкового засвоєння студентами теоретичного та практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни, що проводиться як контрольний захід.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів. Оцінювання знань студента під час семінарських і практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за накопичувальною системою за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;

ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;

вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки;

арифметична правильність виконання індивідуального та комплексного розрахункового завдання.

Максимально можливий бал за конкретним завданням ставиться за умови відповідності індивідуального завдання студента або його усної відповіді всім зазначеним критеріям. Відсутність тієї або іншої складової знижує кількість балів. При оцінюванні індивідуальних завдань увага також приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних

завдань викладачу, згідно з графіком навчального процесу. Якщо якась із вимог не буде виконана, то бали будуть знижені.

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Критеріями оцінювання есе є:

здатність проводити критичне та незалежне оцінювання певних проблемних питань;

вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання;

застосування аналітичних підходів;

якість і чіткість викладення міркувань;

логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретної проблеми;

самостійність виконання роботи;

грамотність подачі матеріалу;

використання методів порівняння, узагальнення понять та явищ;

оформлення роботи.

Порядок підсумкового контролю з навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену. Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей (див. табл. 2.1). Завданням екзамену є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо. В умовах реалізації компетентнісного підходу екзамен оцінює рівень засвоєння студентом компетентностей, що передбачені кваліфікаційними вимогами. Кожен екзаменаційний білет складається із 3 практичних ситуацій, які передбачають вирішення типових професійних завдань фахівця на робочому місці та дозволяють діагностувати рівень

теоретичної підготовки студента і рівень його компетентності з навчальної дисципліни.

Екзаменаційний білет включає 20 тестових завдань різного виду складності, одне стереотипне, одне діагностичне та одне евристичне завдання, які оцінюються відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

Студент, який із поважних причин, підтверджених документально, не мав можливості брати участь у формах поточного контролю, тобто не склав змістовий модуль, має право на його відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання за розпорядженням декана факультету відповідно до встановленого терміну.

Студент **не може бути допущений** до складання екзамену, якщо кількість балів, одержаних за результатами перевірки успішності під час поточного та модульного контролю відповідно до змістового модуля впродовж семестру, в сумі не досягла 35 балів. Після екзаменаційної сесії декан факультету видає розпорядження про ліквідацію академічної заборгованості. У встановлений термін студент добирає залікові бали.

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Мінімально можлива кількість балів за поточний і модульний контроль упродовж семестру – 35 та мінімально можлива кількість балів, набраних на екзамені, – 25.

Результат семестрового екзамену оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів) і проставляється у відповідній графі екзаменаційної *"Відомості обліку успішності"*.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час екзамену, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: *"60 і більше балів – зараховано"*, *"59 і менше балів – не зараховано"* та заноситься у залікову *"Відомість обліку успішності"* навчальної дисципліни. У випадку отримання менше 60 балів студент обов'язково здає залік після закінчення екзаменаційної сесії у встановлений деканом факультету термін, але не пізніше двох тижнів після початку семестру. У випадку повторного отримання менше 60 балів декан факультету призначає комісію у складі трьох викладачів на чолі

із завідувачем кафедри та визначає термін перескладання заліку, після чого приймається рішення відповідно до чинного законодавства: "зараховано" – студент продовжує навчання за графіком навчального процесу, а якщо "не зараховано", тоді декан факультету пропонує студенту повторне вивчення навчальної дисципліни протягом наступного навчального періоду самостійно.

Зразок екзаменаційного білета

Форма № Н-5.05

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Освітній ступінь бакалавр

Напрямок підготовки 6.030504 Економіка підприємства

Семестр VII

Навчальна дисципліна "Проектний аналіз"

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ 1

I. Тестові завдання (20 балів).

1. Оберіть номер правильної відповіді:

Тест 1. Явні вигоди – це:

- а) матеріальні вигоди, що зумовлені зменшенням витрат або отримання додаткових доходів;
- б) побічні вигоди, які супроводжують проект;
- в) втрачені вигоди від використання обмежених ресурсів;
- г) різниця позитивних і негативних результатів проекту.

Тест 2. Управління ризиком – це:

- а) виявлення та оцінювання джерел ризику, визначення масштабів ризиків за різних умов реалізації інвестиційного проекту;
- б) аналіз ситуації та розроблення рекомендацій чи заходів, спрямованих на зниження ризику до задовільного рівня;
- в) визначення причин виникнення ризиків та виявлення факторів, що сприяють їх динаміці.

Тест 3. До основних факторів технічного аналізу не відносять:

- а) власність;
- б) схема підприємства;
- в) масштаб;
- г) багатокomпонентність проектів;
- д) місцезорозташування об'єкта інвестування;

- е) строки реалізації проекту, що розробляється;
- є) технологія;
- ж) рівень витрат;
- з) графік робіт із здійснення проекту.

Тест 4. Для визначення оптимального строку реалізації проекту розраховують:

- а) точку беззбитковості;
- б) узагальнюючі показники оцінювання фінансового стану;
- в) рівень доходу за перший рік експлуатації запроєктованого виробництва.

Тест 5. Мета екологічного аналізу полягає у:

- а) визначення механізму оцінювання неявних вигід та витрат;
- б) визначення наявності потенційної шкоди навколишнього середовища в процесі реалізації та експлуатації проекту;
- в) визначення методики оцінювання екологічних наслідків проекту;

Тест 6. Фінансовий аналіз інвестиційного проекту становить:

- а) сукупність прийомів та методів визначення придатності запропонованих варіантів проекту з точки зору інтересів цільової групи населення;
- б) сукупність прийомів та методів оцінювання інвестицій з точки зору перспектив цільового ринку продукції;
- в) сукупність прийомів та методів оцінювання ефективності проекту за весь життєвий цикл проекту у взаємозв'язку з діяльністю підприємства.

II. Установіть відповідність у вигляді комбінації цифр і букв:

Тест 7. Відповідність між термінами щодо беззбитковості проекту та їх визначенням:

Термін	Визначення
1) точка беззбитковості; 2) валова маржа; 3) коефіцієнт валової маржі; 4) запас фінансової міцності	а) різниця між доходом від реалізації та змінними витратами; б) різниця між обсягом реалізації та точкою беззбитковості; в) обсяг реалізації, при якому доходи підприємства дорівнюють його витратам; г) відношення валової маржі до виручки від реалізації

1) _____; 2) _____; 3) _____; 4) _____.

Тест 8. Дайте визначення аспектам ПА:

Назва аспекту	Визначення
1) технічний аналіз; 2) комерційний; 3) інституційний; 4) соціальний; 5) екологічний; 6) фінансовий; 7) економічний	а) сукупність прийомів та методів що дозволяють оцінити організаційну, правову та адміністративну умови, в яких реалізується та буде експлуатуватися проект; б) сукупність прийомів та методів, що визначають вартість заходів з мінімізації шкідливого впливу проекту на навколишнє середовище; в) сукупність прийомів та методів оцінювання ефективності проекту за весь життєвий цикл проекту у взаємозв'язку з діяльністю підприємства; г) сукупність прийомів та методів, що припускає виявлення всіх вигід та витрат, пов'язаних з реалізацією проекту; д) сукупність прийомів та методів проекту з точки зору інтересів цільової групи населення; е) сукупність прийомів та методів, що визначають альтернативи та проблеми технічного плану, оцінку витрат та розробку графіку реалізації проекту; є) сукупність прийомів та методів сукупність прийомів та методів оцінювання інвестицій з точки зору перспектив цільового ринку продукції

1) _____; 2) _____; 3) _____; 4) _____; 5) _____; 6) _____; 7) _____.

Тест 9. Установіть відповідність стадії розроблення соціального проекту та її змісту:

Стадія розробки проекту	Зміст робіт з соціального аналізу
1) попередня ідентифікація; 2) розроблення концепції проекту; 3) техніко-економічне обґрунтування проекту та його детальне розроблення; 4) експертиза проекту; 5) реалізація проекту; 6) заключна експертиза	а) інформують населення про всі очікувані зміни, пов'язані із проектом, розробляють стратегію підтримки населення проекту; б) з'ясовують прийнятність проекту з погляду культурно-історичної, етнічно-демографічної та соціально-економічної ситуації; в) установлюють та з'ясовують цільових груп, етнічних і соціальних особливостей регіону за різними параметрами і визначення можливостей поліпшення соціального середовища в межах проекту; г) виявляють соціальні проблеми регіону та визначають заходи для їх вирішення під час здійснення проекту; д) вносять корективи до проекту з урахуванням нової інформації, що надійшла протягом його реалізації; е) встановлюють причинно-наслідкові зв'язки між прийняттям проектних рішень та можливими його соціальними наслідками

1) _____; 2) _____; 3) _____; 4) _____; 5) _____; 6) _____.

Тест 10. Відповідність між класифікаційною ознакою та методами екологічної оцінки впливу на навколишнє середовище:

Ознака	Методи
1. Ступінь об'єктивності оцінювання. 2. Широта застосування. 3. Спосіб отримання інформації	А. Загальнозастосовувані методи. Б. Об'єктивного оцінювання. В. Методи оцінювання, що спираються на ринкові ціни. Г. Методи оцінювання з використанням цін сурогатних ринків. Д. Методи, що застосовуються вибірково. Е. Методи оцінювання з використанням опитувань. Є. Потенційно застосовувані методи. Ж. Суб'єктивного оцінювання

1) _____; 2) _____; 3) _____.

IV. На кожне запитання або незакінчене твердження одна або декілька відповідей мають бути правильними:

Оберіть літеру:

А – якщо правильно тільки 1, 3, 4;

Б – якщо правильно тільки 1, 5;

В – якщо правильно тільки 2, 4;

Г – якщо правильно тільки 4;

Д – якщо все правильно.

Тест 11. Синергетичні рішення – це коли:

- 1) прийняття одного з них є можливим за умови прийняття іншого;
- 2) прийняття одного з них виключає прийняття іншого;
- 3) прийняття яких сприяє тим або іншим способом досягненню різних цілей;
- 4) прийняття одного з них підвищує ефективність прийняття іншого;
- 5) реалізація одного з яких є необхідною умовою реалізації іншого.

А, Б, В, Г, Д.

Тест 12. Умовні рішення – це коли:

- 1) прийняття одного з них підвищує ефективність прийняття іншого;
- 2) прийняття одного з них виключає прийняття іншого;

3) прийняття яких сприяє тим або іншим способом досягненню різних цілей;

4) прийняття одного з них є можливим за умови прийняття іншого;

5) реалізація одного з яких є необхідною умовою реалізації іншого.

А, Б, В, Г, Д.

Тест 13. Причини виникнення ризику такі:

1) невизначеність майбутнього;

2) недосвідченість керівника;

3) непередбаченість поведінки партнера;

4) нестача інформації.

А, Б, В, Г, Д.

Оберіть літеру:

А – якщо правильно тільки 1, 4;

Б – якщо правильно тільки 2, 4,5;

В – якщо правильно тільки 2, 3, 4;

Г – якщо правильно тільки 1, 3, 4, 5;

Д – якщо все правильно.

Тест 14. Для визначення кінцевої ціни необхідно врахувати такі обставини:

1) розмір мита та інші збори;

2) впливу ціни на інших учасників ринкової діяльності;

3) відповідність методології встановлення передбачуваної ціни існуючій на підприємстві методології;

4) психологію сприйняття ціни.

А, Б, В, Г, Д.

Тест 15. Сегментацію населення проводять за такими критеріями:

1) соціально-правових;

2) етнодемографічних;

3) соціально-культурних;

4) соціально-організаційних;

5) соціально-політичних;

А, Б, В, Г, Д.

VI. Установіть правильну послідовність, проставивши нумерацію цифрами.

Тест 16. Визначте послідовність здійснення методики формування ціни на продукцію:

- визначення цінових меж попиту;
- постановка завдань ціноутворення;
- аналіз цін і товарів конкурентів;
- встановлення остаточної ціни;
- аналіз витрат;
- вибір методу ціноутворення.

VII. Доповніть твердження, вписавши слова у відповідному відмінку.

Тест 17. Специфічна організаційна структура, яку очолює керівник проекту та створюється на час виконання проекту називається...

Тест 18. На відмінність від внутрішньої ставки рентабельності, модифікована внутрішня ставка передбачає...

Тест 19. Підприємству необхідно взяти у банку позику у розмірі 95 тис. грн за складними відсотками – 25 % річних. Визначити суму, яку необхідно повернути підприємству через 5 років.

Тест 20. У чому відмінність модифікованої внутрішньої норми прибутковості проекту від звичайної?

II. Практична частина

Ви працюєте економістом і займаєтесь питаннями обґрунтування прийняття проектних рішень підприємства. Вам необхідно вирішити такі питання.

Завдання 1 (2 бали). Згідно з планом виробництва, підприємство планує виробляти та продавати 1 500 одиниць товару, змінні витрати на виготовлення та продаж одиниці якого складають 1 000 грн. Постійні витрати – 630 тис. грн/рік. Запланований прибуток 438 тис. грн/рік. За якою ціною слід продавати товар?

Завдання 2 (7 балів). Розглядається проект модернізації виробничої лінії з виробництва шахтного обладнання, який розраховано на чотири роки та передбачає передінвестиційні витрати. Вигоди і витрати за цим проектом наведені в табл. 1. Визначити, за якої ставки інвестування проект стає нерентабельним?

Таблиця 1

**Вихідні дані проекту модернізації виробничої лінії
з виробництва шахтного обладнання**

Рік	0	1	2	3	4
Вигоди, тис. грн	0	2 500	6 000	7 000	8 000
Витрати, тис. грн	3 500	2 000	1 500	0	0

Завдання 3 (11 балів). Провести аналіз чутливості проекту освоєння технологічної лінії виробництва сиру. Капітальні витрати дорівнюють 700 тис. грн, період реалізації – 5 років. За проектом передбачається щорічний випуск сиру обсягом 12 тис. кг за середньою ціною 65 грн за кг. Витрати на оплату праці на 1 кг продукції складають 23 грн, а на матеріали – 20 грн. Норму дисконту прийняти на рівні 15 %. Зробити висновки, за трьома факторами.

Затверджено на засіданні
кафедри економіки підприємства та менеджменту
Протокол № ____ від " ____ " _____ 20__ року

Завідувач кафедри _____ Екзаменатор _____
(підпис) (підпис)

Підсумкові бали за екзамен складаються із суми балів за виконання всіх завдань, що округлені до цілого числа за правилами математики. Екзаменаційний білет включає дві частини: тестові завдання; практичні завдання.

Тестові завдання включають 20 тестів різного типу, серед яких альтернативні тестові завдання, тестові завдання з множинним вибором, на відновлення відповідності частин, на відтворення вірної послідовності та тестові завдання відкритого типу. Загальна оцінка тестових завдань становить 20 балів.

Практичні завдання включають завдання різного рівня складності, а саме одне стереотипне завдання, одне діагностичне завдання та одне евристичне завдання, загальна оцінка за виконання яких складає 20 балів.

Кожне практичне завдання оцінюється певною кількістю балів, відповідно до рівня їх складності, а саме:

- перше завдання – 2 бали;
- друге завдання – 7 балів;
- третє завдання – 11 балів.

Алгоритм вирішення кожного завдання включає окремі етапи, які відрізняються за складністю, трудомісткістю та значенням для розв'язання завдання. Тому окремі завдання та етапи їх розв'язання оцінюються відокремлено один від одного таким чином:

Максимальна загальна кількість балів за виконане **перше стереотипне завдання** складає **2 бали**, а саме за

правильний розрахунок ціни, за якою необхідно продавати товар – 1,5 бали;

наявність ґрунтовних висновків – 0,5 бала.

Максимальна загальна кількість балів за виконане **друге діагностичне завдання** складає **7 балів**, а саме за

правильний вибір відсоткової ставки, яка призведе до позитивного значення чистого дисконтованого доходу та подальший розрахунок дисконтованих вигід та витрат за проектом – 2 бали;

правильний вибір відсоткової ставки, яка призведе до негативного значення чистого дисконтованого доходу та подальший розрахунок дисконтованих вигід та витрат за проектом – 2 бали;

розрахунок показника внутрішньої ставки прибутковості за проектом – 2 бали;

наявність ґрунтовних висновків – 1 бал.

Максимальна загальна кількість балів за виконане **третє евристичне завдання** складає **11 балів**, а саме за

методичну правильність вибору факторів чутливості проекту та відсотку зміни кожного з факторів для проведення аналізу – 1 бал;

методичну правильність розрахунку показника чистого дисконтованого доходу з урахуванням зміни кожного фактора – 5 балів;

методичну правильність розрахунку показників еластичності ЧДД за кожним фактором – 2 бали;

визначення рейтингу факторів – 1 бал;

наявність ґрунтовних висновків – 2 бали.

Повна кількість балів за розрахунки показників ставиться за умови наявності відповідних формул та арифметичну точність та охайність.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей студентів денної форми навчання наведена в табл. 12.1.

Таблиця 12.1

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей

Професійні компетентності	Навчальний тиждень	Години		Форми навчання		Оцінка рівня сформованих компетентностей	
		3	4	5	6	Форми контролю	Максимальний бал
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1. Концепція проектного аналізу							27
Формулювати та розробляти концепцію інвестиційного проекту з урахуванням факторів впливу зовнішнього та внутрішнього середовища							
Визначати сутність основних понять і категорій проектного аналізу та використовувати складові компоненти інструментарію проектного аналізу	1	Ауд.	2	Лекція	Тема 1. Базові положення проектного аналізу	Активна робота на лекції	0,5
			2	Практичне заняття	Завдання 1. Аналіз кошторису витрат на будівництво об'єкта за проектом та визначення його структури	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
		СРС	5	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять		
Проводити стратегічне планування інвестиційної діяльності підприємства	2	Ауд.	2	Лекція	Тема 2. Стратегія інвестиційної діяльності підприємства	Активна робота на лекції	0,5
			2	Практичне заняття	Завдання 2. "Визначення інвестиційної стратегії підприємства". Презентація групової роботи	Активна участь у виконанні практичних завдань	1

Продовження табл. 12.1

1	2	3	4	5	6	7	8	
		СРС	6	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять. СРС 1 есе на тему: "Стратегія розвитку АПК України". Підготовка презентації			
Здійснювати контроль за впливом на процес розроблення та реалізації проекту факторів внутрішнього та зовнішнього середовища	3	Ауд.	2	Лекція	<i>Тема 3.</i> Концепція проекту	Активна робота на лекції	0,5	
			2	Практичне заняття	<i>Завдання 3.</i> "Визначення впливу інвестицій на розвиток країни: зарубіжний досвід". Презентація групової роботи	Активна участь у виконанні практичних завдань	1	
		СРС	6	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять. Підготовка презентації. СРС 2 есе на тему: "Використання зарубіжного досвіду для підвищення інвестиційної привабливості України". Підготовка до контрольної роботи за темами 1 – 3			
Формулювати концепцію інвестиційного проекту. Проводити контроль за процесом розроблення та реалізації інвестиційного проекту	4	Ауд.	2	Лекція	<i>Тема 4.</i> Життєвий цикл проекту	Активна робота на лекції	0,5	
			2	Практичне заняття	<i>Завдання 4.</i> Проведення класифікації інвестиційних проектів	Активна участь у виконанні практичних завдань	1	
		СРС	6	Підготовка до занять		Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять. Виконання практичних завдань щодо класифікації інвестиційних проектів. Підготовка до експрес-опитування за темами 1 – 3	Контрольна робота за темами 1 – 3	1,5
							Контроль самостійної роботи студента. Есе 1	1,5

1	2	3	4	5	6	7	8
Аналізувати вигоди та витрати за проектом. Оцінювати вартість грошей у часі	5	Ауд.	2	Лекція	<i>Тема 5.</i> Концепція витрат і вигод у проектному аналізі, цінність грошей у часі	Активна робота на лекції	0,5
			2	Практичне заняття	<i>Завдання 5.</i> "Розроблення концепції проекту". Презентація групової роботи. Експрес-опитування за темами 1 – 4	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
		СРС	6	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять. Підготовка презентації	Контроль самостійної роботи студента. Письмове експрес-опитування на лекції за темами 1 – 3	1,5
Здійснювати розрахунок грошового потоку за проектом	6	Ауд	2	Лекція	<i>Тема 6.</i> Грошовий потік	Активна робота на лекції	0,5
			2	Практичне заняття	<i>Завдання 6.</i> Упорядкування видів робіт за фазами, стадіями та етапами життєвого циклу проекту <i>Завдання 7.</i> "Розроблення концепції проекту будівництва розважально-оздоровчого комплексу"	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
		СРС	6	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять. Вирішення практичних завдань щодо визначення фаз, стадій, етапів життєвого циклу проекту		
	7	Ауд.	2	Лекція	<i>Тема 7.</i> Стандартні фінансові та неформальні критерії прийняття рішень	Активна робота на лекції	0,5

Продовження табл. 12.1

1	2	3	4	5	6	7	8
Обґрунтовувати доцільність реалізації інноваційно-інвестиційних проєктів за допомогою кількісних та якісних критеріїв ефективності			2	Практичне заняття	<i>Завдання 7.</i> Презентація групової роботи	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
					<i>Завдання 8.</i> Розрахунок витрат та вигод. Розрахунок цінності грошей у часі		
					<i>Завдання 9.</i> Розрахунок проєктного грошового потоку		
		CPC	6	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять. Підготовка до колоквіуму 1	Контроль самостійної роботи студента. Есе 2	1,5
Проводити аналіз беззбитковості інвестиційного проєкту. Управляти проєктними витратами	8	Ауд.	2	Лекція	<i>Тема 8.</i> Динамічний аналіз беззбитковості проєкту	Активна робота на лекції	0,5
			2	Практичне заняття	Колоквіум за змістовим модулем 1	Підсумкова контрольна робота за змістовим модулем 1	8,5
			CPC	6	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять. Вирішення практичних завдань щодо визначення витрат та вигод проєкту	
Ідентифікувати, оцінювати та управляти проєктними ризиками	9	Ауд.	2	Лекція	<i>Тема 9.</i> Оцінювання і прийняття проєктних рішень в умовах ризику та невизначеності	Активна робота на лекції	0,5
			2	Практичне заняття	<i>Завдання 10.</i> Розрахунок кількісних показників ефективності інвестиційного проєкту	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
			CPC	6	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять	
Разом за змістовим модулем 1							27
	л		18			Колоквіум 1	8,5
	пр		18			CPC	3

1	2	3	4	5	6	7	8
		СРС	53			Поточний контроль	3
						Захист практичних завдань (активне відвідування)	12,5
Змістовий модуль 2. Функціональні аспекти проектного аналізу							33
Проводити аналіз інвестиційного проекту за функціональними аспектами							
Проводити маркетинговий аналіз інвестиційного проекту	10	Ауд.	2	Лекція	Тема 10. Маркетинговий аналіз	Активна робота на лекції	0,5
			2	Практичне заняття	Завдання 11. Динамічний аналіз беззбитковості проекту	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
		СРС	6	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять. Підготовка до контрольної роботи за темами 7 – 9. Написання наукової статті		
Проводити технічний аналіз інвестиційного проекту	11	Ауд.	2	Лекція	Тема 11. Технічний аналіз	Активна робота на лекції	0,5
			2	Практичне заняття	Завдання 12. Операційний аналіз за проектом. Контрольна робота за темами 7 – 10	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
		СРС	6	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять. Розрахунок показників ефективності інвестиційного проекту. Написання наукової статті	Контроль самостійної роботи студента. Поточна контрольна робота 2 за темами 7 – 9	1,5
Проводити технічний аналіз інвестиційного проекту		Ауд.	2	Лекція	Тема 11. Технічний аналіз	Активна робота на лекції	0,5

Продовження табл. 12.1

1	2	3	4	5	6	7	8
	12		2	Практичне заняття	<i>Завдання 13.</i> Модерація "Визначення ризиків інвестиційного проекту"	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
		СРС	6	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять. Підготовка до експрес-опитування за темами 10 – 11. Написання наукової статті		
Проводити інституційний аналіз інвестиційного проекту	13	Ауд	2	Лекція	<i>Тема 12.</i> Інституційний аналіз	Активна робота на лекції	0,5
			2	Практичне заняття	<i>Завдання 14.</i> Маркетинговий аналіз інвестиційного проекту. Презентація групової роботи. Експрес-опитування за темами 10 – 11	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
		СРС	6	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять. Підготовка презентації. Написання наукової статті		
Проводити екологічний аналіз інвестиційного проекту	14	Ауд.	2	Лекція	<i>Тема 13.</i> Екологічний аналіз	Активна робота на лекції	0,5
			2	Практичне заняття	<i>Завдання 15.</i> Розрахунок капітальних та поточних витрат за проектом	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
		СРС	6	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять. Розрахунок капітальних витрат укрупненим методом	Контроль самостійної роботи студента. Експрес-опитування на лекції 2 за темами 10 – 11	1,5

1	2	3	4	5	6	7	8
Проводити соціальний аналіз інвестиційного проекту	15	Ауд.	2	Лекція	Тема 14. Соціальний аналіз	Активна робота на лекції	0,5
			2	Практичне заняття	Завдання 16. Проведення інституціонального, соціального та екологічного аналізів інвестиційного проекту. Завдання 17. Проведення фінансового та економічного аналізів інвестиційного проекту	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
		СРС	6	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять. Підготовка до колоквіуму 2. Написання наукової статті		
Проводити фінансовий аналіз інвестиційного проекту	16	Ауд.	2	Лекція	Тема 15. Фінансовий аналіз	Активна робота на лекції	0,5
			2	Практичне заняття	Колоквіум за змістовим модулем 2	Підсумкова контрольна робота за змістовим модулем 2	9
		СРС	6	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять. Підготовка до круглого столу на тему: "Напрями підвищення інвестиційної привабливості підприємств України". Написання наукової статті		
Проводити економічний аналіз інвестиційного проекту	17	Ауд.	2	Лекція	Тема 16. Економічний аналіз	Активна робота на лекції	0,5
			2	Практичне заняття	Круглий стіл на тему: "Напрями підвищення інвестиційної привабливості підприємств України"	Активна участь у виконанні практичних завдань	1

Закінчення табл. 12.1

1	2	3	4	5	6	7	8	
		СРС	6	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, систематизація вивченого матеріалу. Огляд літературних джерел за темами навчальної дисципліни. Подання до видавництва наукової статті		10	
Разом за змістовим модулем 2							33	
		л	16			Колоквіум 2	9	
		пр	16			СРС	10	
		СРС	48			Захист практичних завдань, активне відвідування	11	
						Контрольні заходи	3	
	Сесія	Ауд.	2	Передекзаменаційні консультації	Вирішення практичних завдань за темами навчальної дисципліни	Підсумковий контроль	40	
			4	Екзамен	Виконання завдань екзаменаційного білета			
СРС	9	Підготовка до екзамену	Повторення матеріалів змістових модулів					
Усього годин			180		Загальна максимальна кількість балів з дисципліни, у тому числі	100		
							<i>поточний контроль</i>	60
							<i>підсумковий контроль</i>	40

Розподіл балів у межах тем змістових модулів наведено в табл. 12.2.

Таблиця 12.2

Розподіл балів за темами

Поточне тестування та самостійна робота																Сума
Змістовий модуль 1								Змістовий модуль 2								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	
1,5	1,5	1,5	4,5	3	1,5	3	0,5	1,5	1,5	4,5	1,5	3	1,5	0,5	1,5	32,5
Колоквіум								Колоквіум								
8,5								9								17,5
Наукова стаття																10
Підсумковий екзамен																40
Усього																100

Примітка. T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

Максимальну кількість балів, яку може накопичити студент протягом тижня за формами та методами навчання, наведено в табл. 12.3.

Таблиця 12.3

Розподіл балів за тижнями

Теми змістовного модуля		Лекції	Практичні	Експрес-опитування	Перевірка есе	Перевірка СРС	Письмова КР	КОЛОКВІУМ	Сума балів
ЗМ 1	Тема 1	1 тиждень	0,5	1					1,5
	Тема 2	2 тиждень	0,5	1					1,5
	Тема 3	3 тиждень	0,5	1					1,5
	Тема 4	4 тиждень	0,5	1	1,5	1,5			4,5
	Тема 5	5 тиждень	0,5	1			1,5		3
	Тема 6	6 тиждень	0,5	1					1,5
	Тема 7	7 тиждень	0,5	1		1,5			3
	Тема 8	8 тиждень	0,5					8,5	9
	Тема 9	9 тиждень	0,5	1					1,5
ЗМ 2	Тема 10	10 тиждень	0,5	1					1,5
	Тема 11	11 тиждень	0,5	1	1,5				3
		12 тиждень	0,5	1					1,5
	Тема 12	13 тиждень	0,5	1					1,5
	Тема 13	14 тиждень	0,5	1			1,5		3
	Тема 14	15 тиждень	0,5	1					1,5
	Тема 15	16 тиждень	0,5					9	9,5
Тема 16	17 тиждень	0,5	1			10		11,5	
Сума балів		8,5	15	3	3	10	3	17,5	60

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця (табл. 12.4).

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано

Оцінки за цією шкалою заносяться до відомостей обліку успішності, індивідуального навчального плану студента та іншої академічної документації.

13. Рекомендована література**13.1. Основна**

1. Афанасьєв М. В. Проектний аналіз : конспект лекцій / М. В. Афанасьєв, І. Я. Іпполітова – Х. : Вид. ХНЕУ, 2008. – 260 с.
2. Волков И. М. Проектний аналіз : Продвинутый курс : учеб. пособ. И. М. Волков, М. В. Грачева. – М. : ИНФРА–М, 2004. – 495 с.
3. Рижиков В. С. Проектний аналіз : навч. посіб. / В. С. Рижиков. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 384 с.

13.2. Додаткова

4. Аналіз вигід і витрат : практ. посіб. / під ред. О. Кілевича ; пер. з англ. С. Соколів. – 2-ге вид. – К. : Основи, 1999. – С. 12–18.
5. Афанасьєв М. В. Оцінка ефективності організаційно-технічних заходів : навчальний посібник / М. В. Афанасьєв, Л. І. Телішевська, В. І. Рудика. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2003. – 288 с.
6. Афанасьєв М. В. Економіка підприємства : підручник / М. В. Афанасьєв, О. Б. Плоха. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2013. – 660 с.
7. Бардиш Г. О. Проектний аналіз : підручник. / Г. О. Бардиш. – 2-ге вид., стер. – К. : Знання, 2006. – 415 с.

8. Батенко Л. П. Управління проектами : навч. посіб. / Л. П. Батенко, О. А. Загородніх, В. В. Ліщинська. – К. : КНЕУ, 2003. – 231 с.
9. Бирман Г. Экономический анализ инвестиционных проектов / Г. Бирман, С. Шмидт ; пер. с англ. ; под ред. Л. П. Белых. – М. : Банки и биржи, ЮНИТИ, 2003. – 631 с.
10. Бланк И. А. Инвестиционный менеджмент / И. А. Бланк. – К. : МП "ИТЕМ" ЛТД; "Юнайтед Лондон Трейд Лимитед", 1995. – 448 с.
11. Бизнес-план инвестиционного проекта: отечественный и зарубежный опыт. Современная практика и документация : учеб. пособ. / под ред. В. М. Попова. – 5-е изд., перераб. и доп. – М. : Финансы и статистика, 2001. – 418 с.
12. Богоявленська Ю. В. Проектний аналіз : навч. посіб. / Ю. В. Богоявленська. – К. : Кондор, 2006. – 336 с.
13. Верба В. А. Проектний аналіз : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / В. А. Верба, О. М. Гребешкова, О. В. Востряков. – К. : КНЕУ, 2002. – 297 с.
14. Витлинський Б. В. Аналіз, оцінка і моделювання економічного ризику / Б. В. Витлинський. – К. : Основи, 2001. – 390 с.
15. Волков И. М. Проектный анализ / И. М. Волков, М. В. Грачева. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2004. – 428 с.
16. Воркут Т. А. Проектний аналіз : навч. посіб. / Т. А. Воркут. – К. : Укр. центр духовної культури, 2000. – 428 с.
17. Екологічний аудит : посібник з екологічного менеджменту і аудиту / В. Я. Шевчук, Ю. М. Саталкин, В. М. Навроцький та ін. – К. : Символ-Т, 1997. – 221 с.
18. Голубков Е. П. Маркетинговые исследования: теория, методология, практика / Е. П. Голубков. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Финпресс, 2000. – 464 с.
19. Гранатуров В. М. Экономический риск : сущность, методы измерения, пути снижения : учебное пособие / В. М. Гранатуров. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Изд. "Дело и Сервис", 2002. – 160 с.
20. Грачева М. В. Анализ проектных рисков : учеб. пособ. / М. В. Грачева. – М. : Финстат-информ, 1999. – 216 с.
21. Кравченко О. О. Проектний аналіз : навчально-методичний посібник для студентів усіх форм навчання спеціальностей "Економіка підприємств" і "Організація перевезень і управління на транспорті". – К. : ДЕТУТ, 2010. – 267 с.

22. Карпов В. А. Проектний аналіз : конспект лекцій та практичні завдання / А. В. Карпов, В. А. Улибіна. – Одеса, 2005 – 151 с.
23. Катасонов В. Ю. Проектное финансирование : организация, управление риском, страхование / В. Ю. Катасонов, Д. С. Морозов. – М. : Анкил, 2000. – 272 с.
24. Ковалев В. В. Введение в финансовый менеджмент / В. В. Ковалев. – М. : Финансы и статистика, 2000. – 768 с.
25. Колтынюк Б. А. Инвестиционные проекты : учебник / Б. А. Колтынюк. – СПб. : Изд-во Михайлова В. А., 2000. – 428 с.
26. Колтынюк Б. А. Инвестиционное проектирование объектов социальной сферы : учебник / Б. А. Колтынюк. – СПб. : Изд-во Михайлова В. А., 2000. – 432 с.
27. Кропельницька С. О. Аналіз і розробка інвестиційних проектів : навч. посіб. / С. О. Кропельницька, І. І. Цигилик. – К. : Центр навчальної літератури, 2008. – 174 с.
28. Кучарина Е. А. Инвестиционный анализ / Е. А. Кучарина. – СПб. : Питер, 2006. – 160 с.
29. Липсиц И. В. Инвестиционный проект : методы подготовки и анализа : учеб.-справ. пособ. / И. В. Липсиц, В. В. Коссов. – М. : Изд-во БЕК, 2001. – 304 с.
30. Навчально-методичний комплекс дисципліни "Проектний аналіз" для студентів усіх форм навчання за спеціальностями "Економіка підприємства" та "Менеджмент організацій" / під ред. С. П. Лоза. – Донецьк : ДонІЗТ, 2009. – 90 с.
31. Проектний аналіз : конспект лекцій / О. І. Карпіщенко, О. О. Карпіщенко. – Суми : Сумський державний університет, 2012. – 151 с.
32. Проектний аналіз : навч. посіб. / під ред. С. О. Москвіна. – К. : Лібра, 1998. – 368 с.
33. Про проведення торгів (тендерів) у будівництві : Постанова Кабінету Міністрів України від 1 вересня 1998 р. № 1369. – // Офіційний вісник України. – 1997. – № 28. – Ст. 41.
34. Савчук В. П. Анализ и разработка инвестиционных проектов : учеб. пособ. / В. П. Савчук, С. И. Прилипко, Е. Г. Величко. – К. : Абсолют – В, Эльга, 2001. – 304 с.
35. Савчук В. П. Финансовый менеджмент предприятий: прикладные вопросы с анализом деловых ситуаций / В. П. Савчук. – К. : Издательский дом "Максимум", 2004. – 684 с.

36. Управление проектами : справочное пособие / И. И. Мазур, В. Д. Шапиро и др. ; под ред. И. И. Мазура и В. Д. Шапиро. – М. : Высшая школа, 2006. – 875 с.

37. Фицни У. Всемирный Банк и анализ проектов / У. Фицни. – Вашингтон : Ин-т эконом. развития Всемирного Банка, 1991. – 480 с.

38. Яковлев А. И. Проектний аналіз інноваційно-інвестиційної діяльності : навч. посіб. / А. И. Яковлев. – Х. : НТУ "ХПІ", 2010. – 216 с.

13.3. Інформаційні ресурси

39. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://minrd.gov.ua/nk>.

40. Положення про порядок організації і проведення міжнародних торгів (тендерів) у сфері державних закупок товарів (робіт, послуг) іноземного походження від 28 червня 1997 року № 694 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.liga.net>.

41. Сірік І. П. Методичні підходи до обґрунтування управлінських рішень [Електронний ресурс] / І. П. Сірік // Ефективна економіка. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=623>.

13.4. Методичне забезпечення

42. Тестові завдання з навчальної дисципліни "Проектний аналіз" для студентів напряму підготовки 6.030504 "Економіка підприємства" всіх форм навчання / укл. І. Я. Іпполітова. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 84 с.

43. Методичні рекомендації до виконання практичних завдань з навчальної дисципліни "Проектний аналіз" для студентів напряму підготовки 6.030504 "Економіка підприємства" всіх форм навчання / І. Я. Іпполітова. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 84 с.

44. Афанасьєв М. В. Проектний аналіз : конспект лекцій / М. В. Афанасьєв, І. Я. Іпполітова. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2008. – 256 с.

45. Іпполітова І. Я. Методичні рекомендації до розробки та проведення тренінгу "Розробка та обґрунтування інвестиційного проекту" з навчальної дисципліни "Проектний аналіз" для студентів напряму підготовки 6.030504 "Економіка підприємства" всіх форм навчання / І. Я. Іпполітова. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2012. – 54 с.

Зміст

Вступ.....	3
1. Опис навчальної дисципліни	4
2. Мета та завдання навчальної дисципліни	4
3. Програма навчальної дисципліни	16
4. Структура навчальної дисципліни.....	27
5. Теми та плани семінарських занять.....	30
6. Теми практичних занять	31
6.1. Приклади типових практичних завдань за темами.....	33
6.2. Індивідуальне навчальне завдання	40
6.3. Тематика індивідуального навчального завдання.....	43
7. Самостійна робота.....	45
8. Контрольні запитання для самодіагностики	53
9. Індивідуально-консультативна робота	56
10. Методи навчання	56
11. Методи контролю	59
12. Розподіл балів, які отримують студенти	79
13. Рекомендована література.....	88
13.1. Основна	88
13.2. Додаткова	88
13.3. Інформаційні ресурси.....	91
13.4. Методичне забезпечення	91

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"ПРОЕКТНИЙ АНАЛІЗ"
для студентів напряму підготовки
6.030504 "Економіка підприємства"
всіх форм навчання**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладач **Іпполітова** Інна Ярославівна

Відповідальний за видання *Д. В. Шиян*

Редактор *В. О. Бутенко*

Коректор *В. О. Бутенко*

План 2016 р. Поз. № 283 ЕВ. Обсяг 93 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*